

**STØTT
KVINNENES KAMP
FOR**

**SJØLBESTEMT
ABORT**

Utgitt av Kvinnefronten i Norge

INNHALDSFORTEGNELSE:

Hvordan bruke dette heftet	s. 2
Hva er sjølbestemt abort?	s. 3
Den nye abortlova	s. 5
— Og slik er den i praksis	s. 20
Lær av historia	s. 29
Kilder	s. 50
Abortsang	s. 51
Syngespill om abort	s. 53

Hvordan bruke dette heftet

Heftet tar for seg den nye lova § for §, slik at vi alle skal bli kjent med hva som virkelig står i lova.

I kapitelet om praksis viser vi at den nye lova slett ikke er en forbedring, men en forverring. Mange kvinner har fortalt oss om sine opplevelser, som abortsøkende. Dere som leser hefte kjennr helt sikkert til andre historier. Skriv til abortutvalget i Kvinnefronten og fortell om dem.

Siste delen av heftet forteller hvordan lova har sett ut op i gjennom tidene og hvorfor vi ikke har sjølbestemt abort i dag. Det er mange årsaker til det, men den viktigste er at vi ikke har organisert kampen skikkelig. Kampen for sjølbestemt abort vil bli lang og hard. Dette heftet er ment som en hjelp på veien. Kjøp det, les det, diskuter det med andre. Hvis du ikke er kvinnefronter, ta kontakt med Kvinnefronten. **VI SKAL HA SJØLBESTEMT ABORT NÅ!**

Etter at du har lest heftet kom med kritikk og skriv til oss. Lykke til.

Abortutvalget i Kvinnefronten

Hva er sjølbestemt abort?

Vi vil ha en rettferdig abortlov. Da må vi kreve en lov som gir oss sjøl rett til å velge når vi vil føde våre barn. En lov som fungerer likt uansett hvor i landet vi bor, uansett om vi har mye eller lite penger og om vi har innflytelsesrike venner eller ikke. Vi må kreve en lov som gir oss sjølbestemt abort.

Hva er sjølbestemt abort?

Når en kvinne får vite at hun er gravid, er det hun og bare hun som kan avgjøre om hun vil føde barnet eller ikke. Ingen annen enn den gravide kvinnen sjøl kjenner sin egen situasjon. Det er hun som skal gå igjennom graviditeten og ta ansvaret for barnet som kommer. Derfor kan ingen andre ta bestemmelsen abort/ikke abort for henne. Hvis hun har bestemt seg for abort, utfra sin situasjon og sine muligheter til å ta vare på et barn, skal ingen nemnd eller noen andre få makt til å gjøre om hennes bestemmelse.

Vi vil ha rett til rådgiving.

En kvinne som er gravid og som gjerne vil ha opplysninger og råd før hun skal bestemme seg for å ta abort eller føde barnet, skal ha krav på dette.

Hun kan ønske medisinske opplysninger om abortinngrepet eller praktiske opplysninger om trykder, sosialhjelp, bostønad og daghjems plass.

I en lov om sjølbestemt abort må vi sikre at alle kvinner kan få de opplysningene de ønsker. Ikke skremselspropaganda eller moralske formaninger, men en skikkelig oversikt over hvilke rettigheter de har. Disse opplysningene må kvinnen få raskt ved henvendelse til lege, sosialkurator eller helsesøster, og uten å måtte reise langt avsted.

Abortinngrepet skal utføres på nærmeste sjukehus.

Når det kommer til abortinngrepet må en lov om sjølbestemt abort sikre at inngrepet utføres på nærmeste sjukehus. Kvinnene skal ikke settes utenfor den offentlige helsetjenesten. Staten må være ansvarlig for at ethvert sjukehus i landet utfører abort på de kvinnene i distriktet som ønsker det.

Skikkelig prevensjonsveiledning.

Vår kamp dreier seg ikke bare om sjølbestemt abort, men om sjølbestemt svangerskap. Derfor vil vi ha prevensjonsveiledning for alle. Det innebærer blant annet prevensjonsveiledning i grunnskolen, gratis prevensjonsmidler og prevensjonsveiledning på helsestasjonene.

Også i en lov om sjølbestemt abort må vi kreve prevensjonsveiledning. Etter et abortinngrep må kvinnen få skikkelig prevensjonsveiledning før hun drar fra sjukehuset. Hun må bli grundig undersøkt og få opplysninger om hvilke prevensjonsmetoder som finnes og deres fordeler og ulemper, slik at hun sjølt kan bestemme hvilken metode hun vil bruke.

Dette må være hovedinnholdet i en lov om sjølbestemt abort. Dette må vi kjempe igjennom. Vi kan ikke lenger finne oss i å bli behandlet på den nedverdiggende måten som vi blir med den nåværende lova. Vi krever lov om sjølbestemt abort!

Den nye abortlova

Da den nye abortlova — Lov av 13/6-75 nr.50 om svangerskapsavbrudd — ble vedtatt, var Kvinnefronten den eneste kvinneorganisasjonen i Norge som protesterte. Mens de fleste andre sa at lova var et skritt i riktig retning, sa vi at lova ville opprettholde den gamle forskjellsbehandlingen og fornedrelsen, og at den nye lova på flere punkter var verre enn den gamle.

Det er viktig å vite hva som står i lova for å kunne vise alle de som idag tror vi har en bedre abortlov enn før at det er feil. Derfor skal dette kapitlet gå gjennom den nye lova paragraf for paragraf.

Abortlovas historie er historia om hvordan arbeiderkvinnene ble undertrykt. Den nye lova følger i samme spor. Hva vet nemnda om hvordan det er å bo med småunger i høyblokk mellom motorveier? Hva vet nemnda om hvordan de unge sliter for å betale skyhøy gjeld på ny leilighet? Hva mener egentlig stat og storting om hva som er en «rimelig» belastning på en kvinne i dag? Vi sier: den eneste «rimelige» belastning er den kvinnen sjøl mener hun kan greie! Hun kjenner *sin* situasjon — ingen lov eller veiledning til lov kan beskrive nettopp henne og avgjøre hva som er «rimelig» eller ikke. Hun skal fostre barnet — ikke nemnda, ikke departementet. Den eneste rettferdige lova re en lov om sjølbestemt abort! Nemndene må bort!

§ 1 — SUKKERBITEN TIL KVINNEBEVEGELSEN

§ 1. *En svanger kvinne har rett til svangerskapsavbrudd når*

- a) *svangerskapet, fødselen eller omsorgen for barnet kan føre til urimelig belastning for kvinnens fysiske eller psykiske helse. Det skal tas hensyn til om hun har disposisjon for sykdom;*
- b) *svangerskapet, fødselen eller omsorgen for barnet kan sette kvinnen i en vanskelig livssituasjon;*
- c) *det er stor fare for at barnet kan få alvorlig sykdom, som følge av arvelige anlegg, sykdom eller skadelige påvirkninger under svangerskapet;*
- d) *hun ble gravid under forhold som nevnt i straffelovens §§ 207—209, eller svangerskapet er et resultat av omstendigheter som omtalt i straffelovens §§ 192—199; eller*
- e) *hun er alvorlig sinnslidende eller psykisk utviklingshemmet i betydelig grad.*

Ved vurderingen av begjæring om avbrudd begrunnet i forhold som nevnt foran i første ledd bokstav a, b, og c skal det tas hensyn til kvinnens samlede situasjon, herunder hennes muligheter til å dra tilfredsstillende omsorg for barnet. Det skal legges vesentlig vekt på hvordan kvinnen selv bedømmer sin situasjon.»

«Sukkerbitene» som skulle få tilhengerne av sjølbestemt abort til å godta lova, var punktet om de «sosiale indikasjoner», altså punkt b) — og avslutninga som sier at kvinnenes egne vurderinger skal høres. Disse to punktene fikk da også alle uten Kvinnefronten til å se lova som «et skritt på veien» til sjølbestemt abort.

Men fordi det er en nemnd som skal tolke lova, ligger mulighetene for forskjellsbehandling like åpen som før. La oss se litt på hva slags «veiledning» departementet gir nemndene.

Først: hva betyr «urimelig belastning» i punkt a)?

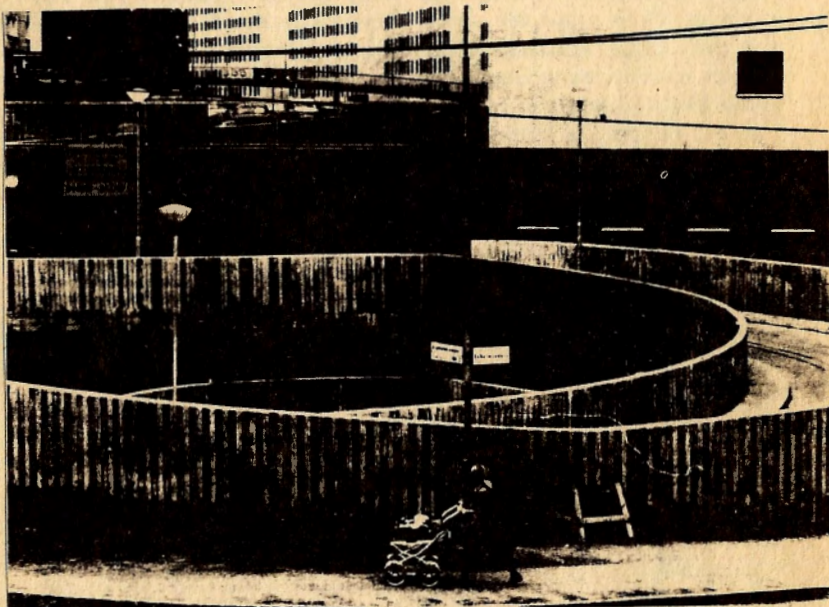
«Med begrepet urimelig belastning menes en belastning som går utover den vanlige belastning som blir påført kvinnen ved svangerskap, fødsel eller omsorg for barnet eller er urimelig i forhold til de fysiske og/eller psykiske ressurser som kvinnen det gjelder har. Det skal spesielt tas hensyn til om hun har disposisjon for sykdom. Det skal videre tas hensyn til de store individuelle forskjeller som finnes når det gjelder personlig ressurser til å tåle belastninger og å løse problemer. Også her er det viktig at kvinnens egen vurdering av hva som vil føre til en urimelig belastning for henne tillegges vesentlig vekt.» (Våre understrekninger)

Jaha. Vi ville tro at når kvinnen søker abort, så er det hennes «vurdering» at hun ikke greier å få et barn nå, og da skulle vel saka være grei? Men nei, for det er nemndas sak å fingranske om en graviditet og fødsel vil være en belastning utafor det «vanlige» (hva nå det måtte være). Og mener nemnda at dette er innafor det «vanlige», så får kvinnen ikke abort.

Så: hva betyr «vanskelig livssituasjon» i punkt b)? La oss nok en gang se på departementets «veiledning»:

«Med dette menes at det må dreie seg om forhold som går på kvinnens hele livssituasjon og altså er av vesentlig betydning for henne. Det må altså foreligge vanskelige forhold, som er av en viss varighet, og som ikke kan avhjelpes på en

tilfredsstillende måte med sosiale hjelpetiltak. (Så nevnes fire områder: alder, antall barn fra før, familieforhold og levekår. Vi skal sitere det siste punktet.) Kvinnens boligforhold, utdannings- og/eller arbeidssituasjon kan være av så avgjørende betydning for henne at omsorgen for barnet vil føre til betydelige problemer. Det understrekes at liten bolig eller vanlig utdannings- eller arbeidssituasjon i seg selv ikke kvalifiserer til avbrudd av svangerskap.» (Våre understrekninger) Og så gjentar de at vanskene må være varige og at kvinner tar vansker forskjellig, og derfor må kvinnenes egen vurdering legges vekt på. Altså: det er stadig opp til nemndas skjønn og moralsk/politiske oppfatning hva som er «vanlig» og «uvanlig». Kvinnen skal svare på spørsmål — legge fram sitt liv og sitt forhold til andre mennesker — til to vilt fremmede personer som så skal ta avgjørelsen.

Alt det siterte stoffet er hentet fra heftet: «Lov om svangerskapsavbrudd med forskrifter og veiledning», Trykksak nr. 1-2012.

For deg som skal være med i den fortsatte kampen for sjølbestemt abort, er det viktig å skaffe seg dette heftet. Du kan bestille det fra:

Statens trykksaksekspedisjon
Oslo-dep.
Oslo 1.

§ 2 — STRENGERE TIDSBEGRENSNING

§ 2. «Svangerskapsavbruddet skal skje så tidlig som mulig under svangerskapet, vanligvis før utgangen av tolvte svangerskapsuke.

Ved svangerskapsavbrudd etter tolvte uke skal kravene til grunn for innvilgelse av svangerskapsavbrudd øke med svangerskapets lengde.

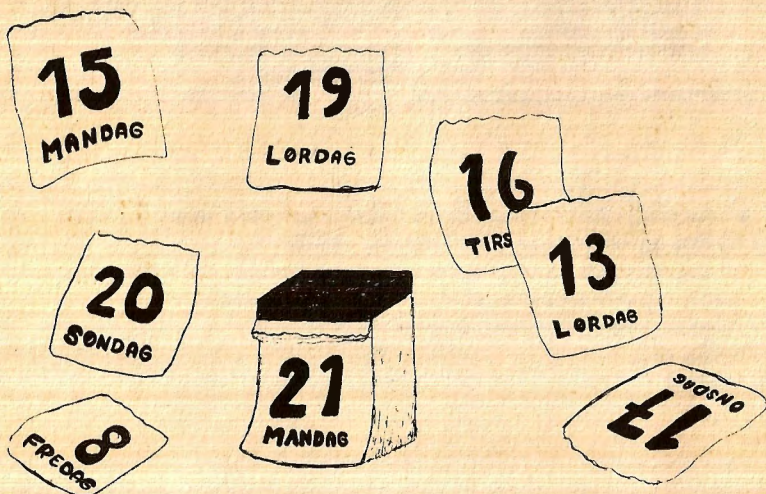
Etter utgangen av attende svangerskapsuke kan et svangerskap ikke avbrytes, med mindre det er særlig tungtveiende grunner for det. Er det grunn til å anta at fosteret er levedyktig, kan tillatelse ikke gis.»

Den «gamle» § 2 sa kort: «Foster som kvinna har gått med i meir enn tri månader, må ikkje takast bort utan serlege grunnar er for det.»»

Da Kvinnefronten fikk utkastet til ny abortlov, skrev vi i høringsuttalelsen: «Vi er prinsipielt enige i en tidlig utførelse av abort. Men både ufra den dårlige legedekning, og ufra at kvinnens liv kan forandres drastisk under svangerskapet, mener vi at en ny lov om svangerskapsavbrudd ikke må innskjerpes i forhold til gjeldende lov.»

Hvorfor er dette en innskjerping? Fordi det er innføre enda en ny grense, atten uker, som vil oppfattes som den siste sjanse til å få legal abort. En av Oslos nemnder behandler absolutt ikke abortsøknader dersom kvinnen er passert atten uker.

Det kan være mange grunner til at en kvinne søker om abort etter tolvte uke. Hun kan ha brukt p-pille og ikke reagert særlig over at pilleblødningen ble borte, det kan være langt til lege og trangt om timeavtalene, forholdet til venn eller mann kan forverre seg slik at spørsmålet om abort plutselig reiser seg, det kan være en kvinne som ammer og ikke har fått tilbake menstruasjonen etter fødselen osv. osv. Det er derfor viktig at grensene ikke gjøres strammere.

A

Departementet har følgende å si om dette: «*Etter utgangen av tolvte svangerskapsuke stilles suksessivt strengere krav for at indikasjoner for avbrudd anses å foreligge. Man vil imidlertid henlede oppmerksomheten på at de ressursvake kvinner vil kunne være den gruppe som på grunn av manglende kunnskap om både svangerskapet og muligheter for avbrudd fremmer sin begjæring på et sent tidspunkt. I slike tilfelle skal ikke svangerskapets varighet alene kunne utelukke avbruddet.*» (Våre understrekinger)

Dette er å stille problemet på hodet! Det er da ikke kvinnene som er «ressurssvake», men samfunnet som er ressursvakt når det gis så lite opplysning, er så vanskelig å få utført graviditetstest, er så vanskelig å komme til lege!

§ 3 — ÅPNER FOR ABORTKLINIKKER

- § 3. «*Inngrep etter utgangen av tolvte svangerskapsuke kan bare utføres i sykehus. Inngrepet som utføres før utgangen av tolvte svangerskapsuke, kan også utføres i annen institusjon som fylkeslegen (i Oslo stadsfysikus) har godkjent. Svangerskapsavbrudd kan bare utføres av lege.*»

Da lovutkastet kom, sa Kvinnefronten i høringsuttalelsen sin: «Vi mener at paragrafen skal presiseres til å gjelde bare offentlige helseinstitusjoner i nærhet av sykehus, når det gjelder utførelse av abort utenfor sykehus... Noe annet ville være tilbakeskritt i medisinsk henseende, og det ville åpne mulighet for oppretting av «abortpoliklinikker» utenfor det offentlige helsestellet.»

I forskriftene til lova nevnes sykestue, fødehem og helsesenter som tre mulige steder for utførelse av abort utafør sykehus. De må ha tilknyttet lege som er spesialist i gynekologi eller kirurgi, det må finnes personer som kan bedøvelse, stedet må kunne gi narkose og blod/væskeoverføringer og det må være hvilerom hvor kvinnen kan bli minst 4 timer etter aborten. Alt dette er vel og bra. Men så står det i veiledningen: «*Der som det i forbindelse med inngrep utført utenfor sykehus, inntreer komplikasjoner, må pasienter kunne overføres til sykehus.*»

Hvor i landet er det så kort vei til sykehus at dette kan skje? Bare i de største byene. Ingen vil vel påstå at det er forsvarlig å transportere en meget dårlig kvine 20—30 mil fra fødestua til nærmeste sykehus. Og dermed er den eneste fordelene med dette falt bort, nemlig at kvinnene skulle utført aborten et sted nær der de bor, og samtidig være under medisinsk forsvarlige forhold.

Så sier veiledninga forsiktig: «*Det tas ikke sikte på å godkjenne særskilte abortklinikker.*» *Nei, dersom vi kan hindre det, vil det aldri skje!* Kvinner som søker abort skal aldri få bli skjøvet ut av det ordinære helsestellet til spesielle «abort-anstalter». Å gjennomgå en abort er for mange et tungt skritt å ta, og det skal ikke måtte forsterkes ved at kvinnen i tillegg skal forsvare dette overfor omgivelsene ved at alle vet hun har vært på «abort»-stedet. Det vil bli en lang og seig kamp å slåss mot det råtne kvinnesynet som ligger bak hetsen mot de abortsøkende. I mellomtida må vi til enhver tid kreve at abortsøkende kvinner skal behandles på lik linje med enhver annen pasient i et sykehus.

§ 4 — SKAL ANDRE ENN KVINNE FÅ SI SIN MENING

§ 4. *«Begjæringen om svangerskapsavbrudd skal fremsettes av kvinnen selv. Er hun under 16 år, skal innehaver av foreldremyndigheten eller vergen gis anledning til å uttale seg, med mindre særlige grunner taler mot. Er kvinnen psykisk utviklingshemmet, skal hennes verge på tilsvarende måte gis anledning til å uttale seg.*

Er kvinnen alvorlig sinnslidende eller psykisk utviklingshemmet i betydelig grad, kan begjæring settes fram av vergen. Kvinnens samtykke skal innhentes såfremt det kan antas at hun har evne til å forstå betydningen av inngrepet.

Er kvinnen uten verge i tilfelle som nevnt i første ledd, tredje punktum eller annet ledd, skal skifteretten etter begjæring fra hennes lege eller nemnda (jfr § 7) oppnevne hjelpeverge til å utføre vergens oppgaver etter loven her.»

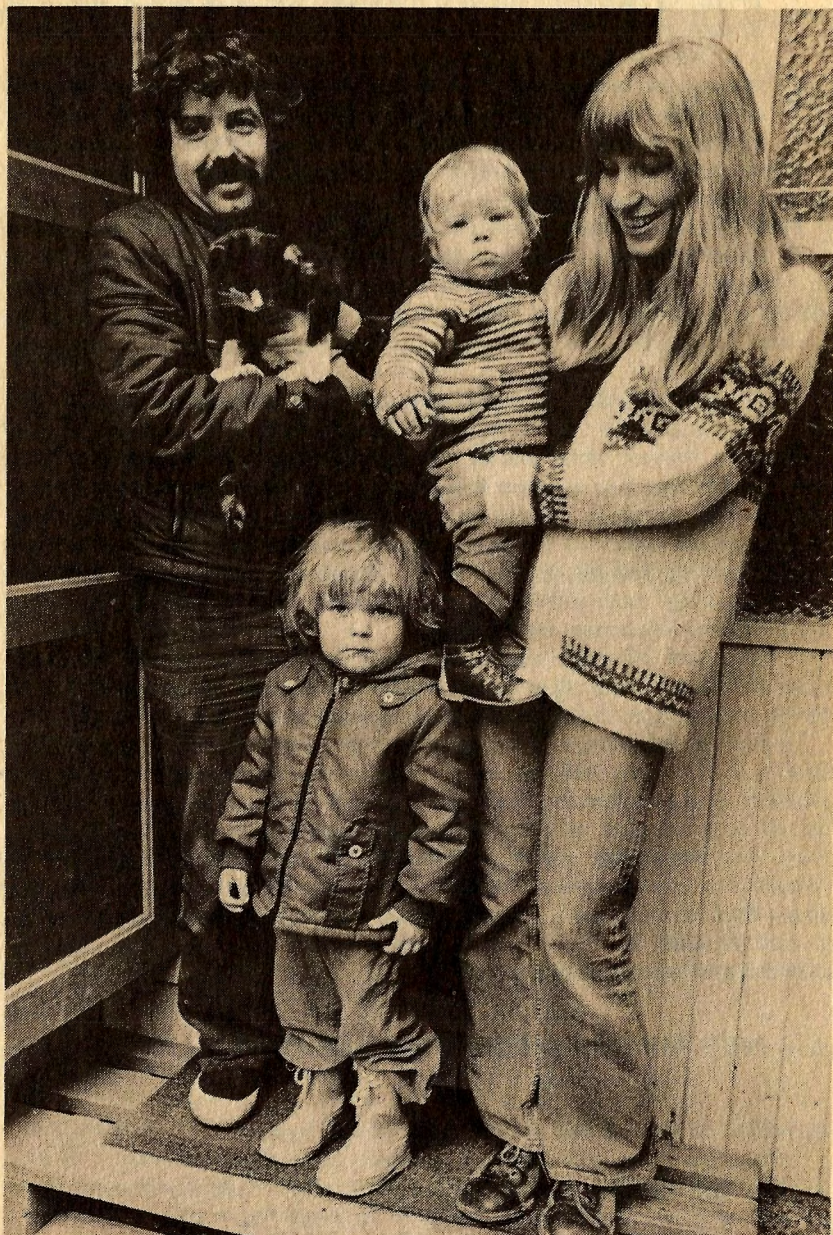
Først litt om jentas alder. I den gamle lova sto det: *«Er ho (den abortsøkende, vår anm.) umyndig eller har ho ringe sjelsevner, skal, om råd er, ein av foreldra hennar eller verja eller kurator få seia si mening.»* Her kom altså foreldrene inn før jenta var myndig, den gang 21 år. Nå står det at foreldre skal uttale seg når jenta ikke har passert den seksuelle lavaldere, nemlig 16 år. I forhold til en lov om sjølbestemt abort, mener vi at når ei jente søker abort, uansett hvor gammel hun er, er det jentas ord som gjelder. Ingen foreldre kan tvinge ei jente til å bære fram et barn.

Så til det «store» stridsspørsmålet i denne paragrafen: Hvor er mannen? I den gamle lova sto det: *«Er kvinna gift og lever ho og ektemannen ilag, skal han få seia si mening såframt det er råd og serlege grunnar ikkje er imot det.»* I forskriftene til den nye lova står det i § 8: *Mannens adgang til å uttale seg.: «Dersom kvinnen samtykker bør den som har besvangret henne, gis adgang til å uttale seg til legen eller nemnda.»*

Det er vel to klare tilfelle der alle er enige om at dette ikke er noe problem: når mannen og kvinnen fortsatt holder ilag og han er enig, og når mannen forlengst er forsvunnet over alle hauger og derfor ikke har noe han skulle sagt.

Men hva når mannen er uenig? Da sier mange: han har en del i det fosteret som kan bli barn, og dersom han ønsker barnet, skal da ikke han være med å bestemme? Kvinnefronten sier: det er kvinnen som bærer fram et barn. Gjennom ni måneder går vi gravide — det er vi som føder — og det har vi rett til å kreve skal skje bare når vi også vil ta ansvaret for barnet! Vi er ikke fødemaskiner for andre.

Dette at kvinnen ønsker abort, mens mannen er uenig kan skyldes mange ting. Men en av årsakene er at kvinnen mener at forholdet ikke er godt nok til at hun ønsker et barn. Å bli gravid, kan for kvinnen, såvel som for mannen, stille skjulte eller åpne motsetninger dem imellom skarpt og uforsonlig. Derfor vil mange ønske seg noen å snakke med i en slik situasjon. Det burde derfor finnes mulighet for «familie-rådgiving» i nærheten av der vi bor — og det bør være et tilbud som vi frivillig kan godta eller forkaste.

§ 5 — HVOR BLE DET AV RÅDGIVINGA?

§ 5: *«Begjæring om svangerskapsavbrudd skal fremsettes overfor en lege. Begjæring som nevnt kan også fremsettes overfor en nemnd. (jfr. § 7). Kvinne som har begjært svangerskapsavbrudd, eller den som har begjært slikt avbrudd etter § 4 annet ledd, skal av legen (eller nemnda) gis opplysning om inngrepets art og medisinske virkninger. Dersom kvinnen ønsker det, skal hun videre gis opplysning om den bistand av økonomisk og annen art som hun vil kunne få om hun gjennomfører svangerskapet.»*

Denne paragrafen får vi ta ledd for ledd, for her finns det grunnlag for mye kvinneundertrykkende praksis!

Først til hvor du søker. I lova står det at du kan søke direkte til nemnd — i Oslo sender nemndene søknadene tilbake og forlanger den legebehandlet før de er villige til å ta imot den! Noe som fører til tap av tid — noe som fører til lengre tid før aborten blir utført — noe som fører til større bekymring og press på kvinnen dette gjelder. Var det noen som sa at den nye lova gjorde det lettere enn den gamle?

Så til opplysningene om «inngrepets art og medisinske virkninger». Der skriver departementet i sin veiledning: *«Det er viktig at legens framstilling er nøktern og hverken virker unødig skremmende eller bagatelliserende.»* Joho. Men det står ingenting om hvor kvinnen kan klage over «opplysninger» om at «aborterer du blir du steril» eller lignende kraftsalver. Og det står ingenting om at kvinnen kan klage over den manglende informasjon hun fikk, når hun ligger på sykehuset og plutselig oppdager at det de siste åra er tatt i bruk en ny abortmetode på langtkomne graviditeter som innebærer at du «føder» fosteret, med den psykiske påkjenninga det medfører.

At ikke flere kvinner klager over manglende eller skremmende «informasjon» må være resultat av at mange ønsker å «glemme» denne opplevelsen så fort de kan, og kjenner seg inderlig ensomme med sin erfaring.

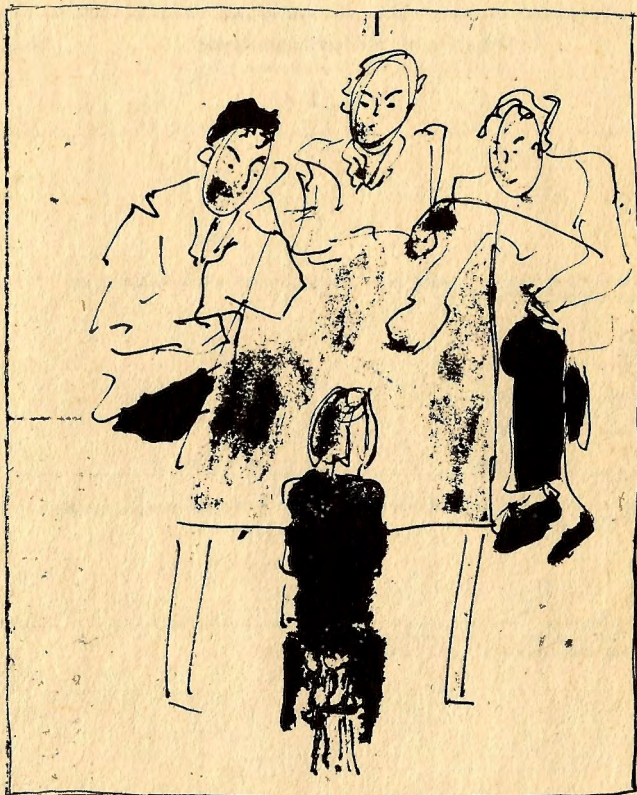
Til slutt til rådgivninga. Vi mener at enhver form for rådgivning skal være frivillig for kvinnene, både om økonomiske/praktiske saker og følelsesmessige problem. Men sånn som lovteksten ser ut nå, må kvinnen vite om at hjelpetiltak og folk som har greie på slikt finns, og at legen kan fortelle henne det! Slik rådgivning bør foregå samlet — kvinnen skal ikke være nødt til å fly til trygdekontor for å få greie på stønader og trygder, til sosialkontor for å få greie på om det finns mulighet for daghjemsplass og bolighjelp osv. Loven åpner for at kvinnen aldri får vite hva slags krav hun skal stille, og for at hun blir kasteball mellom offentlige kontorer.

§ 6 — MYE TID GÅR MED I BEHANDLINGA

§ 6: *«Etter at kvinnen har mottatt opplysninger som nevnt i § 5 annet ledd første punktum, skal legen straks sende begjæringen, sammen med en skriftlig utredning om de grunner kvinnen anfører, og de observasjoner som er gjort, til en nemnd (jfr. § 7). Er begjæringen satt frem direkte overfor nemnda, skal denne ta saken opp til avgjerd straks den er ferdig forberdt.»*

Nemnda er et forvaltningsorgan, og for dem gjelder § 13 i forvaltningsloven som sier: «*Forvaltningsorganet skal påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak fattes.*». Tidligere var det slik at abortsøknadene var grundige — mange steder ble det sendt ved en sosialrapport slik at kvinnen og den som søkte for henne la fram alle opplysninger som var nødvendige for å ta en avgjørelse.

Nå er det laget skjemaer, der grunnene til abortsøknaden skal påføres og legens undersøkelsesfunn refereres. Det er altså opp til nemnda sjøl å skaffe seg de opplysningene de mener er nødvendige! Dette er styrking av nemndenes makt — og styrking av vilkårligheten i nemndbehandligna.

§ 7 NEMNDA ER JURY OG DOMMER

§ 7: «*Vedtak om svangerskapsavbrudd treffes etter samråd med kvinnen av en nemnd sammensatt av to leger. Nemnda kan beslutte å delegere til ett av medlemmene å innvilge svangerskapsavbrudd før utgangen av tolvte svangerskapsuke etter nærmere regler gitt av Kongen. Er vedkommende i tvil om en begjæring kan innvilges, skal saken behandles av nemnda.*»

«Etter samråd med kvinnen» — lyder det ikke vakkert? Her sitter kvinnen alene — mot to fremmede mennesker som har makt til å si ja eller nei. Hun har ingen vitner. Det er *hennes* framtid som blir avgjort — enten får hun den aborten hun sjøl mener hun trenger, eller så skal hun bære fram og ta ansvaret for et barn.

Vi kjenner alle historier om hvordan kvinner fornedres i nemndmøtet. Og vi veit også at mens hun sitter i nemnda kan hun ikke ta igjen, protestere og nekte utidig utspørring og formaning. For da kan hun være sikker på å få nei, og hun har ikke tid til en ny runde med søknad og forberedelse. Slik behandler norsk lov kvinner.

Begjæring om svangerskapsavbrudd		Til nemnda
etter lov av 13. juni nr. 50 1975 om svangerskapsavbrudd		
I.	JEG _____ <small>Som verge for</small> Adresse _____ Kommune _____	født den _____ telefon _____ Fylke: _____
Begjærer med dette svangerskapsavbrudd. Jeg er av lege gjort kjent med Inngrepets art og medisinske virkninger (lovens § 5)		
Sted og dato _____		Underskrift _____
Dersom begjæring fremsettes av verge (jfr. lovens § 4) utfylles dette avsnitt	Verges navn _____ Adresse _____ Sted og dato _____	Født den _____ telefon _____ Underskrift _____
Del I av skjemaet forutsettes å erstatte eventuelle skjema som sykehuset ønsker pasientunderskrift på i forbindelse med operasjoner e.l.		
II.	Grunnene til begjæring om svangerskapsavbrudd: (Utformes av kvinnen selv eller av legen i samråd med kvinnen)	
Underskrift(er)		

§ 8 — FRITT VALG AV NEMND OG KLAGENEMND?

§ 8: «Vedtaket om å tillate eller nekte svangerskapsavbrudd skal være skriftlig grunnlagt. Kvinnen, eller den som handler på hennes vegne, skal underrettes om grunnen for vedtaket. Melding om vedtaket om å nekte avbrudd og om grunnene for det kan i særlige tilfelle gis muntlig. Dersom begjæringen avslås, skal nemnda underrette kvinnen, eller den som handler på hennes vegne, om at vedtaket vil bli prøvd av en annen nemnd, med mindre hun trekker begjæringen tilbake innen tre dager etter at hun er blitt underrettet om avslaget. Samtidig skal nemnda sende sakens dokumenter til fylkeslegen (i Oslo stadsfysikus). Fylkeslegen skal i samråd med kvinnen legge saken fram for en annen nemnd til fornyet behandling, med mindre kvinnen har trukket begjæringen tilbake innen frist som er nevnt. Ved behandlingen av saker etter denne paragraf skal nemnda i tillegg bestå av en tredje medlem som ikke er lege, utpekt av fylkeslegen (i Oslo stadsfysikus). Nemndas avgjørelse treffes med enkelt flertall.»

En av de store «løftene» før denne abortlova kom, var at nå skulle kvinnene få velge nemnd og klagenemnd sjøl. Er det slik? La oss se hva forskriftene til lova sier om dette: om valg av nemnd står det ingenting! Om valg av klagenemnd står det i § II: «Fylkeslegen skal omgående i samråd med kvinnen oversende begjæringen til ny nemnd. Denne nemnd har plikt til å behandle klagen. Klagen bør fortrinnsvis behandles innen fylket.»

Så vet vi det — vi får holde oss innafor fylkesgrensene. Og da spiller det liten rolle om neste nemnd i fylket er like snever som den første. For sykehuslova mener nemlig at vi skal ligge på sykehus i det fylket vi bor.

Kanskje det skulle være økonomi med i bildet? Kanskje reiseutgiftene vekk fra de «strengte» nemndene skulle bli for store for staten å dekke? Men det står ingenting i lova om at kvinnene skal ha sine utgifter dekket. Derimot står det skikkelig i forskriftene om dekking av nemndsmedlemmenes utgifter! Vi siterer forskriftenes § 16: «Medlemmer av nemnda har rett til slik godtgjørelse som Sosialdepartementet fastsetter. Nemndsmedlem har rett til dekning av reiseutgifter etter statens regulativ i den utstrekning disse ikke er dekket på annen måte.»

Vi skal ikke la oss lure av dette — enhver abortsøkende skal kunne kreve den klagenemnd hun vil — og få dekket utgiftene dit, slik enhver annen nødvendig reise for en «syk» blir dekket!

Det andre «store» ved den nye lova var at anken skulle bli automatisk — og dermed smidigere. Den er isteden blitt mer byråkratisk. Og her skal vi la departementets veiledning tale for seg sjøl: «Den automatiske klageordning innebærer at begjæring framlegges for klagenemnd til behandling, med mindre kvinnen trekker begjæringen tilbake innen tre dager etter hun er underrettet om avslaget.

Ved muntlig melding regnes tidspunktet fra den dag hun har mottatt denne. Ved skriftlig melding må det tas hensyn til den nødvendige tid for postgang, vanligvis kan man regne 5 dager fra meldingen er avsendt.» (våre understrekninger)!

§ 9 — FYLKESLEGEN OGSÅ EN SLAGS NEMND

§ 9: «*Selv om nemnda har innvilget svangerskapsavbrytelse, kan avbrytelse av svangerskap bare foretas med samtykke av fylkeslegen (i Oslo stadsfysikus)*

a. når kvinnen re under 16 år, og innehaver av foreldremyndigheten eller vergen har uttalt seg mot at svangerskapet blir avbrutt;

b. når kvinnen er psykisk utviklingshemmet og vergen har uttalt seg mot at svangerskapet blir avbrutt;

eller

c. når kvinnens samtykke ikke er innhentet etter § 4 annet ledd, annet punktum.»

Altså er det fylkeslegen, og ikke jentas ord som teller når foreldrene setter seg på bakbeina.

§ 10 — NØDRETT

§ 10: «*Medfører svangerskapet overhengende fare for kvinnens liv eller helse, kan det avbrytes uten hensyn til bestemmelsene i denne lov.»*

§ 11 — KVINNERS LIV ER OFFENTLIG EIE!

§ 11: «*Nemna kan uten hinder av lovbestemt taushetsplikt innhente opplysninger om kvinnens helse-, sosial- og trygdeforhold, forutsatt av kvinnen har samtykket i det.*

Enhver som deltar i behandlingen av saker etter denne lov plikter å bevare taushet om det vedkommende har fått kjennskap til.»

Dette er beholdt fra den «gamle» lova, som ett eksempel på hvordan kvinneforakten kan lovfestes. Rett nok står det at kvinnen må samtykke til dette gigantiske bruddet på vanlig taushetsplikt, men er kvinne som er for nemnd i den situasjonen at hun kan nekte?

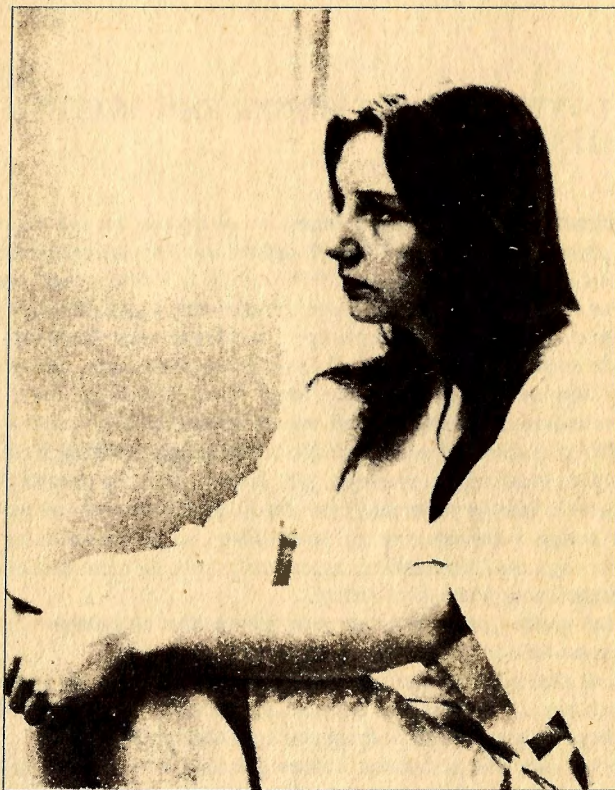
Som i § 13 seinere ser vi at lova tar det som gitt at enten så vet kvinnen ingenting om sine egne forhold, og opplysninger må derfor gis av andre, eller så lyver hun, og opplysningene må sjekkes mot andres opplysninger. Denne bittelille paragrafen rommer hele det reaksjonære kvinnesynet.

§ 12 — FORSKRIFTENE ER OGSÅ VERDT ET STUDIUM!

§ 12: «Kongen kan gi nærmere forskrifter til gjennomføringen av denne lov, herunder om sammensetningen av nemndene (jfr. § § 7 og 8).».

Forskriftene er laga og finnes i det heftet vi skrev om først i denne artikkelen. Kjøp heftet og les dem!

§ 13 — PASS DEG KVINNE, HVIS DU LYVER!

§ 13: «Den som forsettlig avbryter svangerskap eller medvirker til det i strid med denne lov eller forskrifter gitt i medhold av loven, straffes med bøter eller fengsel inntil 3 måneder for så vidt forholdet ikke rammes av strengere straffebud. På samme måte straffes den som forsettlig muntlig eller skriftlig gir uriktige opplysninger i begjæring om svangerskapsavbrudd eller til bruk ved avgjørelsen av begjæringen, eller som rettsstridig bryter taushetsplikt etter § 11. Den som bevirker eller medvirker til slik overtredelse, straffes tilsvarende.

Bestemmelsene om straff i første ledd gjelder ikke for kvinne som selv avbryter sitt svangerskap eller som medvirker til det.»

I den gamle lova gjaldt straff for kvinnen i begge ledd, både ved fosterfordrivelse og ved uriktige opplysninger. Da *utkastet* til denne nye lova kom, var kvinnen *fritatt* for straff i begge ledd! Og så — stille og rolig dukker så lova opp og sier: «Kvinne du skal ikke lyve!» Dette er det eneste sted i norsk lov «tiltalte» blir straffet for ikke å si sannheten!

§ 14 — LOVFESTET AT KVINNER KAN SETTES UTAFOR HELSESTELLET!

§ 14: «Fylkeskommunene skal organisere sykehustjenesten slik at kvinnen innen området til enhver tid kan få utført innvilget svangerskapsavbrudd, jfr. lov om sykehus av 19.juni 1969 nr. 57 § 2. Vd organiseringen skal det tas hensyn til helsepersonell som av samvittighetsgrunner ikke ønsker å utføre eller assistere ved slike inngrep.» (våre understrekninger)

NB! Dette er den paragrafen som ikke sto i den gamle lova, og som ikke sto i *utkastet til den nye!* Hva skal dette bety? Først skal vi gi ordet til departementets veiledning: «Helsepersonell som av samvittighetsgrunner ikke ønsker å utføre eller assistere ved svangerskapsavbrudd, skal skriftlig framsette slikt ønske overfor avdelingens overlege, jfr. lovens § 12 og forskriftenes § 5. Fritak av samvittighetsgrunner omfatter det å utføre eller assistere ved slike inngrep. Den øvrige sykehusrutine og behandling, så som mottaking, journal-skriving, før- og etter- behandling, samt vanlig stell og pleie kan man ikke av samvittighetsgrunner fritas for å delta i.

Slikt fritak gjelder generelt og det kan ikke godtas at helsepersonell foretar individuelle vurderinger av de enkelte tilfelle.

Slikt fritak skal gis av avdelingens overlege som underretter fylkeslegen og fylkeskommunen om avdelingens bemanningsmessige kapasitet når det gjelder å utføre svangerskapsavbrudd.» (våre understrekninger)

Dere merket dere alle at fritaket «bare» gjelder sjølve abortinngrepet? Men dere har vel alle hørt om leger som nekter å sitte i nemnd og om sjukepleieelever som ville fritas for pleie?

Dette er paragrafen som tillater at store områder er uten abortutføring idag. Dette er paragrafen som helt unngår å si noe om hva den som mottar «meldinga» fra overlegen skal gjøre! Dette er paragrafen som lovfester at kvinner kan settes utafor det vanlige helsestellet, som gir anledning til å «reservere» seg mot kvinner! Abortsvakende kvinner gjøres til en «utgruppe» som settes helt utafor vanlig behandlingspraksis.

Det er ingen som har ansvar for å gjøre noe når store områder eller deler av fylker blir uten abortmulighet for kvinnene. Overlegen skal «melde fra» — og fylket/staten «mottar melding». Og det er det. Hva som skjer med kvinnene, er det ingen som bryr seg om. Denne paragrafen er lovfesting av kvinner som mindreverdige individer. En stor del av kampen for sjølbestemt abort blir å slå denne paragrafen og alt den betyr tilbake!

§ 15 — LOVA GJELDER FRA 1/1-76.

§ 15: «1. Denne lov trer i kraft fra den tid Kongen fastsetter. Kongen kan bestemme at loven helt eller delvis skal gjelde for Svalbard.

2. Fra samme tidspunkt oppheves lov av 11. november 1960 nr. 2 om svangerskapsavbrot i visse høve.

3. Fra lovens ikrafttreden skal § 245 i den nye alminnelige straffelov av 22.mai 1902 lyde:

Den som avbryter svangerskap eller medvirker hertil uten at de lovlige indikasjoner for et slikt inngrep er til stede, eller uten at vedtak om avbrudd er truffet av noen som har myndighet til det, straffes for fosterfordrivelse med fengsel inntil 3 år. I gjentakelsestilfelle eller hvis handlingen er utført i vinnings hensikt eller under særdeles skjerpene omtendigheter for øvrig, er straffen fengsel inntil 6 år. Har gjerningsmannen handlet uten kvinnens samtykke, anvendes fengsel inntil 15 år, men inntil livstid såfremt hun omkommer som følge av forbrytelsen.

Bestemmelsene om straff i første ledd første punktum gjelder ikke for kvinner som selv avbryter sitt svangerskap eller medvirker til det.

4. Kongen fastsetter overgangsbestemmelser for behandlingen av begjæringer om svangerskapsavbrudd satt frem før denne lovs ikrafttreden.»

— — — — —

Og dermed var vi gjennom lova. Er det virkelig så ille? Les videre om hvordan det er i praksis. Dere vil se at det til og med er verre.

— og slik er den i praksis

Løftene i den nye lova

Det mangla ikke på store løfter til kvinnene da forslag til ny abortlov kom i jan. 75. Forholdene skulle nå legges til rette slik at kvinnene ville få mer lik behandling, saksbehandlninga ville bli enklere og ventetida for kvinnene skulle forkortes, lovt departementet.

Hva var det i den nye lova som skulle innfri disse løftene?

- kvinnene hadde nå direkte søknadsrett til nemnda
- sosiale indikasjoner var nå oppført som abortgrunn
- kvinnenes egne ord skulle nå tillegges «vesentlig vekt»
- kvinnene skulle få «automatisk ankerett»

De fleste trudde på løftene fra politikerne, også av dem som hadde sagt før at det eneste vi kunne godta var sjølbestemt abort. «Friheten» skriver våren 75: «Den nye abortloven vil lette situasjonen fr svært mange kvinner og være et viktig skritt på veien til sjølbestemt abort». Abortmotstanderne tok også løftene for god fisk, og gikk sterkt imot lova. Vårt Land 19.2.75: «Loven har i det hele tatt så få «bremsemuligheter» når det gjelder abortsøknader at den umulig kan ha noen positiv oppdragende virkning. I praksis kån den komme til å åpne for sjølbestemt abort, og med rette er den karakterisert som et politisk skalkeskjul for dem som ønsker fri abort i Norge». Kvinnefronten var de eneste som mente at lova ikke var en forbedring for kvinnene, men at den tvertimot la grunnlaget for at de abortsøkende ville få det enda verre.

La oss se på noe av det som har skjedd i praksis

Lov om svangerskapsavbrudd

Slik skal du forholde deg

Du skal henvende deg til lege eller familievernkontor. Begjæring om svangerskapsavbrudd framsettes på blankett som du får av legen/kontoret. På blanketten skal du angi dine grunner for å søke avbrudd. Om du ønsker det, vil legen/kontoret hjelpe deg med å skrive søknaden.

Legen vil foreta en medisinsk undersøkelse og vil også gi opplysninger om svangerskaps-

avbruddets medisinske virkninger og inngrepets art.

Legen har plikt til å sende begjæringen til legenemnd ved sykehus i fylket som behandler søknaden om svangerskapsavbrudd. Du kan også henvende deg direkte til slik nemnd.

Nemnda vil behandle søknaden så hurtig som mulig. Du vil bli innkalt til nemnda og få anledning til å forklare nærmere om dine grunner for søknaden. Nemnda vil legge stor vekt på hvordan du selv bedømmer din situasjon.

Dersom søknaden om svangerskapsavbrudd blir innvilget, vil du og den lege du har henvendt deg til umiddelbart få melding om vedtaket med opplysning om innleggelsessted og dato. Hvis søknaden

avslås, vil du få melding om at søknaden er sendt fylkeslegen som vil legge saken fram for en klagenemnd hvis du ikke selv trekker søknaden tilbake innen 3 dager. Søknaden kan ellers trekkes tilbake på ethvert tidspunkt under saksbehandlingen.

Før behandlingen i klagenemnda kan du overfor fylkeslegen legge fram ytterligere opplysninger, eventuelt i samråd med lege, og framsette ønske om at klagen behandles i en bestemt nemnd. Fylkeslegen avgjør hvilken nemnd som skal behandle klagen.

Fylkeskommunene skal organisere sykehusstjenesten slik at kvinner innen området til enhver tid kan få utført innvilget svangerskapsavbrudd.

SOSIALDEPARTEMENTET HELSEDIREKTORATET

Annonsen innrykket i alle dagsavisene etter at lova var vedtatt.

Kvinnenes direkte søknadsrett

Etter den nye lova kan en abortsøkende sende sin egen søknad til nemnda uten å gå veien om lege. Nemnda skal så sørge for å skaffe seg de opplysningene de trenger for å behandle saka. Dette betyr at nemndene blitt pålagt flere arbeidsoppgaver enn før. Myndighetene har ikke gjort noe for å sikre at nemndene har nok penger, folk osv. til å ta seg av oppgavene. Det som derfor skjer er at nemndene sier at de ikke har kapasitet til å forberede sakene. Kvinnene får søknaden sin tilbake med beskjed om å gå til lege! Verdifull tid går tapt. Hun har kanskje sendt søknaden på tirsdag, får den tilbake fredag, ringer til legen mandag og får vite at det er ledig time om to uker. For kvinnen som veit at hver dag er viktig betyr noen dagers ekstra venting en stor belastning. Det er heller ikke slått fast i lova at nemndene har plikt til å ta imot de søknadene de får, sjøl om de kommer fra en lege. I et Østlandsfylke ble en slik søknad sendt til sjukehuset kvinnen søkner til. Sjukehuset svarte at de hadde så mange søknader inne at de ikke klarte flere. De sendte derfor papirene videre til et sjukehus i et annet fylke. De svarte at de bare tok imot ankesaker og søknaden ble sendt tilbake til et annet sjukehus i samme fylke som den kom ifra! Var det noen som sa enklere saksgang og kortere ventetid? Kvinnen blir gående i det uvisse og må finne seg i å bli kasteball mellom nemnder som ikke har plikt til å gi henne hjelp.

Mange sjukehus i landet har begrensa søknadsantallet ved å si at de bare tar imot kvinner fra sitt eget distrikt. Dermed blir det mye opptil hvor i landet du bor hvor store sjanser du har til å få abort. I Oslo har stadsfysikus sjøl slått dette fast i et rundskriv. Han har bestemt at byen skal være delt i to deler med hver sin nemnd. Kvinnene er prigsitt nemnda i det distriktet de bor. Slik er situasjonen i store deler av landet. De liberale nemndene som enda tar imot alle blir oversvømt med søknader fra kvinner som bor på steder med strenge nemnder. Kvinnene tvinges ofte til å reise lange veier før noen vil ta saka deres. Dette krever tid og penger. Mange har ikke noe valg, men må overlate saka til nemndene på hjemstedet. Var det dette departementet mente med mer lik behandling av abortsøkende kvinner?

«Sosiale
indika-
sjoner» i
praksis:

«Ikke om du så
bodde i telt!»

Ny Tid
2/4-76

Sosiale indikasjoner

Etter den nye lova skulle en vanskelig livssituasjon være grunn for abort. Mange nemnder hadde allerede lenge innvilga aborter på grunn av vanskelig økonomi, dårlige boforhold osv. Nå ble det altså slått fast at alle nemnder skulle gjøre det. En skulle tru det var rimelig å vente at dette ville føre til at flere søknader ble innvilga. Men nei. Det fantastiske er at innvilgelsesprosenten ligger på gjennomsnittelig det samme som før, ca. 93%. Enkelte nemnder innvilger til og med færre aborter enn før! Dette har skjedd f.eks. i Telemark hvor de ligger ½% under det de var oppe i med den gamle lova! «Ikke om du så hadde bodd i telt ville du fått abort her», fikk en kvinne vite av ei nemnd. Etter denne nemndas mening er det altså ikke en «vanskelig livssituasjon å bo i telt med en nyfødt unge. Det er fremdeles opp til nemnda å avgjøre hva som er «vanskelig» eller ikke. Det har ikke blitt lettere å få abort etter at den nye lova kom.

Kvinnens egne ord

«Sosialminister Tor Halvorsen understreket at regjeringen først og fremst har lagt vekt på at kvinnen selv er den som i siste instans best kan vurdere sin egen situasjon. Hun må ansees å være den som har best innsikt i hvilke konsekvenser et uønsket barn vil har for henne selv, for familien og for barnet», stod det i et avisreferat fra abortdebatten i Stortinget. Hvordan ser virkeligheten ut? Kvinnene forteller fra abortnemndene:

Fikk avslag på abortsøknad – og grunnen:

„Nemnden finner at hun har godt av å bli gift“

Jeg var litt spent og nervøs den dagen jeg skulle møte i abortnemnda, men jeg trodde nok det skulle gå i orden. Det var to personer i nemnda foruten meg, og jeg hadde forberedt meg på en veldig saklig diskusjon. Jeg ble helt overrumplet. Det første overlegen sa, var at jeg kunne jo gifte meg. Jeg visste ikke hva jeg skulle svare, men sa at det kunne jeg ikke. Vi hadde jo bare kjent hverandre noen måneder. Begge to gikk på skolen. Så sa han at enslige mødre får jo så mye hjelp nå. Han var absolutt ikke interessert i hva jeg mente. Alt virka helt håpløst og jeg følte meg tråkka på. Søknaden ble innvilga til slutt.

Jeg var nesten 12 uker gravid da jeg søkte om abort. Jeg var ikke klar over det fordi menstruasjonen pleier å være uregelmessig. Møtet i abortnemnda er det værste jeg har vært med på. Det var nesten 20 stykker som satt i en korridor og ventet. Mange gråt da de kom ut igjen — jeg ble mer og mer nervøs — trodde at så mange fikk avslag. Jeg fikk nesten krampe i magen og måtte kaste opp. Da endelig var det min tur — jeg tror jeg hadde ventet i 2 timer — det føltes som 2 år. Det satt tre personer der inne. De presenterte seg. Det første overlegen sa var at jeg hadde kommet for langt. Da begynte jeg å gråte. Han snakket en masse om prevensjon som jeg ikke husker noe av. Jeg sa at jeg hadde brukt prevensjon, men at det ikke hadde virket. Det sa han var noe tøys, og så sa han at ingen midler var 100 % sikre. Jeg holdt på å si at det var vel ikke min skyld, men tenkte at det var best å si minst mulig. Jeg fikk avslag likevel. Saken min kom opp igjen seinere. Denne gangen var det mye hyggeligere — jeg begynte å gråte før jeg kom inn. De trøstet meg og hørte på alt jeg sa — spurte ikke om noe — sa bare at det var i orden.

Å møte i abortnemnda var det værste. Hvis jeg skulle bli gravid igjen, ville det være det jeg kom til å grue mest for. Overlegen var fryktelig avvisende. Han snakket hele tiden. Den andre som satt der sa ikke noe. Hun så lettere oppgitt ut over overlegen. Jeg tror nå at han hadde bestemt seg for å innvilge søknaden og at han bare ville spenne meg på pinebenken først. Oppholdet på sykehuset var veldig hyggelig, alle de ansatte var hjelpsomme og snille.

Jeg synes det er fint at noen er med å kjemper for sjølbestemt abort, derfor vil jeg fortelle om min sak: Det er feil å tro at du får abort om du har brukt prevensjon. Jeg hadde spiral, men ble gravid likevel. Det første overlegen gjorde da han undersøkte meg, var å dra ut spiralen — uten videre. Først ble jeg redd at jeg ikke skulle få abort, nå når spiralen var ute, men så tenkte jeg at nå må han innvilge søknaden. Det gjorde han ikke. Jeg er gift, og har to små barn. Han syntes at tre barn var passe!! Jeg nektet konsekvent å svare på alle de spørsmåla han stilte, og fikk selvfølgelig avslag. Jeg ordnet med abort på annen måte.

Jeg grua som besatt for møtet i abortnemnda. En venninne hadde fortalt hvor fælt det var, og at det lønte seg å grine, for da fikk en abort. Jeg husker ikke alle spørsmåla nå, jeg tror ikke jeg hørte etter hele tida heller — bare venta på at det skulle være over. Han som snakke virka så sur og grinete og gammel. Jeg trur jeg fikk abort fordi jeg var for ung. Venninna mi hadde fortalt at det var alle tiders hyggelige folk på sjukehuset, så det grua jeg meg ikke noe til. Og det stemte.

Jeg trodde det skulle være en kurant sak å få abort fordi jeg var over 40 år og hadde to nesten voksne barn. Men der tok jeg feil. De spurte og grov om alt mulig annet, om forholdet mellom min mann og meg, om økonomien, boligforhold etc. Til å begynne med svarte jeg ikke på dette, bare gjentok at grunnen til abortsøknaden var alderen og at jeg var ferdig med barnefødsler for over 16 år siden. Men så begynte jeg å bli redd for at de ville avslå søknaden, og tenkte at det var best å gjøre som de ville. Derfor svarte jeg på alt de spurte om. Det var nedverdiggende. Etter ca. et kvarters forhør sa de ja.

DR 7

Overlegen i nemnda virket kald og avvisende og oppførte seg etter min mening latterlig og lite voksent. Det var ikke bare det han sa som var så ille, men måten og tonen. De to andre som satt der fikk jeg ikke noe særlig inntrykk av. Jeg skjønner ikke egentlig hvorfor de satt der heller. Det virka nesten som om de var enige med meg. De var kanskje litt redde for ham de også? Jeg fikk innvilga søknaden.

Jeg har ikke så mye å fortelle fra møtet i abortnemnda. Jeg vet bare at etter en slik behandling setter jeg aldri mine bein der en gang til. Jeg gikk derfra i fullt sinne. Aborten fikk jeg utført et annet sted.

Den umyndiggjøring og fornedring som disse historiene forteller om vil fortsette å skje så lenge det finnes nemnder. Nemndene MÅ vekk!

Automatisk ankerett

Hvis kvinnen får avslag på søknaden sin i nemnda, går søknaden automatisk til fylkeslegen. Hvis ikke kvinnen sender søknaden tilbake, sender han den til ei klagenemnd. Det ble framheva som en stor fordel for kvinnene at dette skjedde uten at hun behøvde å gjøre noe sjøl. Det som er konsekvensene av denne loven-dringa er at kvinnen blir ei brikke i et spill. Hun veit ikke hva som blir gjort med søknaden hennes, hvor den er, hva som skjer. Ingen har ansvaret for å følge opp en abortsak. Hvem griper inn hvis papirer blir liggende for lenge et sted eller hvis kvinnen er nesten 12 uker på vei og må ha raskere saksgang enn vanlig? Dette har myndighetene overlatt til tilfeldighetene. Lova slår også fast at kvinnen skal kunne være med å velge ankenemnd sammen med fylkeslegen. Dette er en papirbestemmelse uten sammenheng med virkeligheten. Som regel har hver nemnd sin faste ankenemnd som de sender søknadene til. Kvinnene blir ikke tatt med på råd.

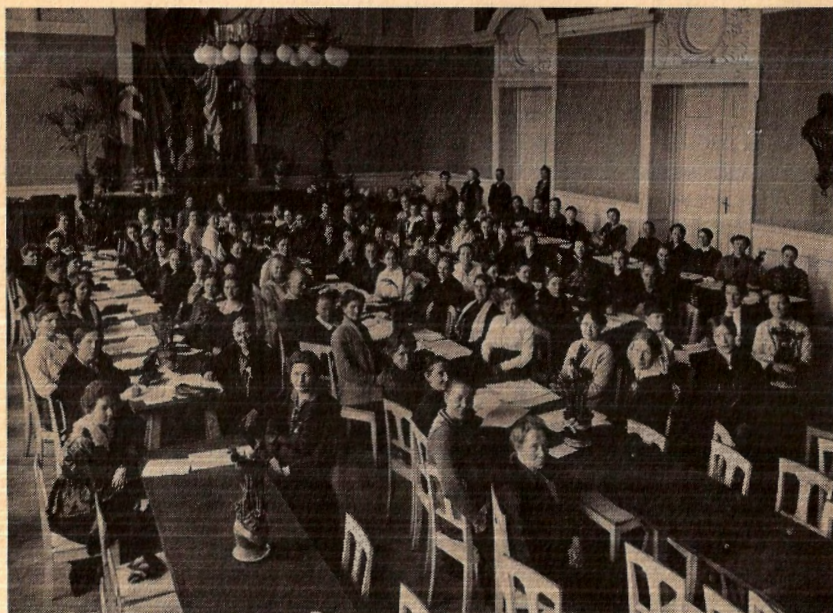
Den tida det tar før enkelte saker kommer opp i nemnda er ofte lang. I Akershus er ventetida gjennomsnittlig 12 dager. En sak tok 4 uker før den endelig kom opp i ankenemnda! Det betyr i virkeligheten at kvinnene kanskje ikke får abort fordi de har gått for langt i svangerskapet. For lang ventetid betyr å ta fra kvinnene retten til å anke. Det er dessuten et stort press på kvinnene å gå slik og vente.

Den automatiske ankeretten er ingen forbedring for kvinnene.

§ 14

Her har vi myndighetenes store gave til abortmotstanderne. Det ble slått fast i lova at ingen har *plikt* til å utføre eller assistere ved abortinngrep. Samtidig har leger og sjukepleiere lova på si side når de nekter å delta i inngrepet. Kombinasjonen av disse to gjør at situasjonen i store deler av landet er betraktelig verre nå enn under den gamle lova. Abortmotstanderne har visst å utnytte situasjonen. Innen mars 76 hadde 900 leger og sjukepleiere skrivi under på at de ville nekte å være med på abortinngrep. Dette var et lite problem, sa helsedirektør Mork da han ble bedt om å kommentere det. Så lettvent er det altså for Mork. Men hva har det betydd for kvinnene? Minst 9 av sjukehusene i landet utfører idag ikke aborter. Det kan være at 900 er et lite tall hvis vi sammenligner med antall leger og sjukepleiere i landet. Men det som er viktig for oss er hvem disse 900 er. Hvis et sjukehus har 3 sjukepleiere som kan gi narkose og alle disse tre nekter å være med på aborter betyr det at disse tre aleine klarer å stenge sjukehuset for abortsøkende. Dette har skjedd på Tynset. På mange av disse sjukehusene har de heller ikke nemnd. Kvinnene gis ikke engang en sjanse til å legge fram situasjonen. De tvinges til å reise lange veier både for å søke og få utført abort. Det kan kreve mye tid og penger før saka er løst. Abortsøkende kvinner må bare håpe at noen vil ta saka for dem før det er for seint eller de ikke har råd til å reise lenger. Arbeidsbyrden øker for de sjukehusene som foretar aborter. Abortmotstanderne får lov til å være overdommere i saken, noen få menneskers «samvittighet» avgjør at hundrevis av abortsøkende kommer i en enda mer fortvilet situasjon enn før. «Man må ikke glemme dem saken gjelder — de titusener av kvinner som har vært i en situasjon da de ikke så seg i stand til å bære et barn fram til fødselen, og de tusener av kvinner som befinner seg i en slik situasjon, og må treffe valg», sa statsminister Bratteli under abortdebatten. Så stemte han for lova som har gjort abortsøkende kvinner til ei utstøtt gruppe, uten krav på de mest sjølsagte rettigheter i helsevesenet.

Vek med pratet, vekk med løftene— gi oss sjølbestemt abort!

Arbeiderpartiets Kvinneforbunds
12. landsmøte 1918.

Eivind Hansen
Historia

Lær av historia

Kampen for sjølbestemt abort er nær knyttet til kampen for å kunne føde barn under betryggende forhold og ha mulighet til å gi dem en skikkelig oppvekst.

De kvinner som siden århundreskiftet har slåss for en rettferdig abortlov her i landet har gjort mange erfaringer. Det er disse erfaringene vi må oppsummere, lære av og bygge videre på.

Vi må kjenne abortkampens historie. Hvorfor? Jo, for å kunne velge riktig linje i den kamp som står foran oss nå. Sjølbestemt abort har gjennom historia vært forbeholdt borgerskapets kvinner med penger og forbindelser. *Vi* krever at sjølbestemt abort skal bli en lovfesta rett for *alle* kvinner.

Abortkampens historie er kamp mellom uforenlige linjer — klassekamp. Og motstanderne av kvinnes krav — borgerskapet og kirken — har hele tida skjønt viktigheten av organisering rundt sine interesser. Og de organiserte seg godt.

Mot disse kreftene sto arbeiderkvinnene som de eneste med et organisasjonsapparat i ryggen. Men kampen var hele tida retta inn mot de politiske partiene og mot hva som til enhver tid skjedde på Stortinget. Noen sjølstendig mobilisering av kvinner rundt kravet om sjølbestemt abort — det fantes ikke. I dag vet vi at denne mobiliseringa og organiseringa er helt nødvendig for å seire.

VÅR ELDSTE HISTORIE

Fra gammelt av har forholdet til svangerskapsavbrytelse vært regulert ved lov. Romerretten tillot barnefaren å utføre fosterfordrivelse fordi barnet var underlagt farens rett. Den katolske kirkes historie er historia om den mest ekstreme kvinneundertrykkelse. Fremdeles betraktes abort som barnemord. Den protestantiske kirke har kun godtatt avbrytelse av svangerskap når morens liv er i alvorlig fare.

I Kristian V Norske Lov fra 1687 finner vi denne paragrafen om fosterfordrivelse: «*Lettferdige Quindfolk som deres Foster ombringe, skulle miste deres Hals og deres Hode sættes på Stage.*» Slik var «abortlovgivningen» helt til 1842 da vi fikk Kriminalloven med bestemmelse om straffearbeid fra 6 mnd. til 6 år for å fremkalle abort.

§ 245

STRAFFELOVEN AV 1902

§ 245 i Straffeloven av 1902 bygger på uttalelser bl.a. fra Det medisinske fakultet. I paragrafen heter det: «*Kvinde der ved fordrivende Midler eller paa anden Maade rettsstridig dræper det Foster hvormed hun er svanger, eller medvirker dertil, straffes for Fosterfordrivelse med Fængsel indtil 3 Aar.*» Hvis andre enn moren fjernet fosteret var straffen inntil 6 år. Loven påla altså straff for rettsstridig svangerskapsavbrytelse *uten* å presisere hva som var rettsstridig.

Det ble det overlatt til juristene å avgjøre.

Det medisinske fakultet mente at abort bare kunne godtas når morens liv sto i fare. De avviste også Justisdepartementets forslag om at to leger skulle avgjøre om abort kunne finne sted. *En* lege var fullt ut kompetent til å ta en slik beslutning, mente fakultetet. Det ble også bestemt at Medisinaldirektøren skulle få rapporter om de aborter som ble utført. Dette er det første påbud om offentlig kontroll med svangerskapsavbrudd i Norge.

Slik så abortlovgivningen ut i Norge helt fram til 1960! Vi hadde altså ingen egen abortlov — hele spørsmålet kom inn under Straffeloven på linje med legemsbeskadigelse og drap. Her er et eksempel på holdningene: I 1910 understreker medisinaldirektør Holmboe at hensynet til barnets videre skjebne overhodet ikke må telle med når abort vurderes. Bare hensynet til kvinnens eget liv må tas med i betraktning — ellers kommer man ut på et farlig skråplan! Altså — en klar beskjed til legene om ikke å utvide abortindikasjonene.

For størstedelen av befolkninga i landet skjedde det en sterk forverring av de materielle kåra fra 1920 og framvoer. Antallet illegale aborter steg. De førte med seg sykdom, elendighet og ofte dødsfall. Strikkpinnemetoden var vanlig i bruk. Arbeiderkvinner, hushjelper, husmanns- og tjenestejenter ble hardest rammet av lovgivningen. For alle disse kvinnene ble det å framkalle abort en konkret nødvendighet for ikke å gjøre sin livssituasjon ennå verre. Hvis en kvinne bodde i byen og hadde penger, fantes det leger som var villige til å foreta aborter, tross straffebestemmelsen på opptil 6 års fengsel for medvirkning. Det var jo penger å hente i denne bransjen.

Jeg er med rette en overanstrengt mor til 7 barn. Er nu så fortvilet at jeg ved ikke min arme råd, har ikke fått menstrasjon sidste gang, er fortvilelsen nær, så mange barn og en sykkelig mand som har vert arbeidsløs i 13 måneder så fatigdomen lyser i ver krog, og vis jeg nu skulde få en liten til da vet jeg ingen råd, ligeledes har alle mine børn lid av engelsk syke og har ikke kunnet gå før de har vert bortimot 3 års alderen.

Jeg tillader mig herved at henvende mig til Dem angående et vigtigt spørgsmål. Jeg er 3 måneder på veien og ber Dem om mulig hjælp. Jeg er 38 år, er nu den 13de gangen jeg er i den stilling. Håber De forstår min fortvilelse da det nu blir den 3dje sommer jeg går slig og jeg tænker nat og dag, så jeg har følelse som jeg kunde miste min forstand. Har henvendt mig til læge her og han vet jo jeg lider av asma og bruker medesin for den syke men nektet at hjelpe. Jeg er kun en arbeiderhustru og kan ikke love store pengesummer, men skal sende Dem det De forlanger da jeg har læst og følt med i politiken og forstår at De arbeider for en bedre fremtid for arbeiderklassens hustruer.

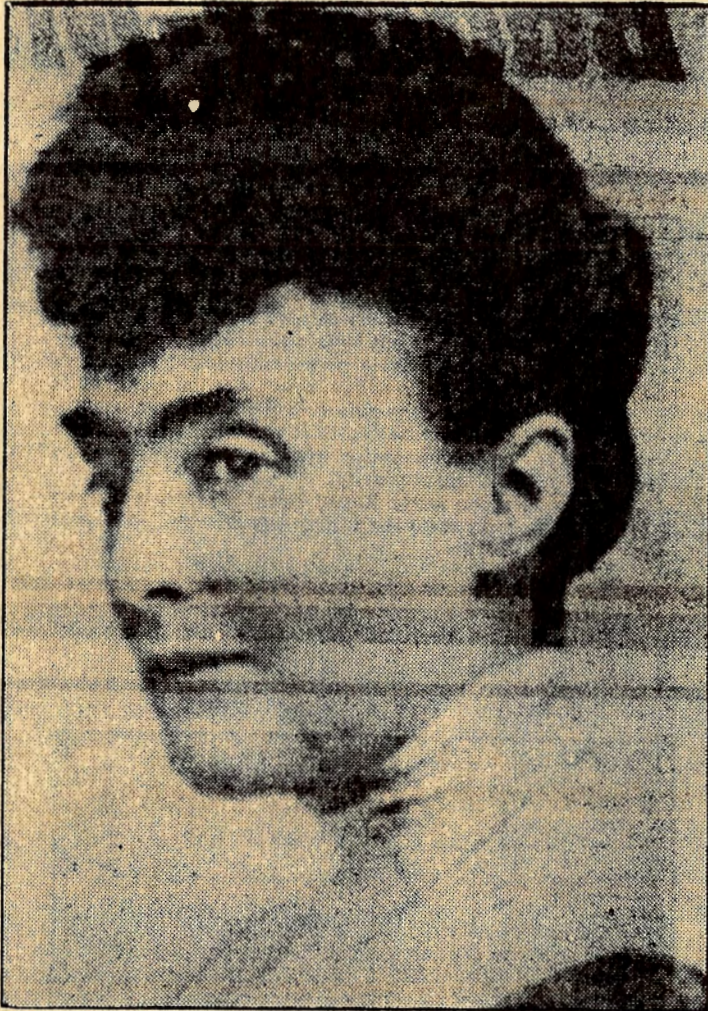
Vilde være Dem meget forbundet om de vilde gi mig opplysning eller sende et middel som kunde hjelpe på en ufarlig måte da jeg er en meget fattig arbeiderkone og tror jeg er 2 måneder på vei og har 2 barn før. Jeg er fuldt oppmerksom på at det er ulovligt ifølge vor nuværende lov, men da jeg synes det er større lovbrudd at sette flere barn ind i fatigdommen bønfaller jeg Dere om et råd.

Da jeg har lest at di hjelper en overanstrengt mor Vil jeg henvende mig til dere og be om hjelp. Ti jeg har i løpet av seks år hat 5 barn og er ganske ung. Min mann er sagarbeider men for det meste arbeidsledig. Derfor vil jeg be om di vilde være så snil og gi mig nogen undervisning til å ungå flere barn.

Historiene i dette og følgende kapitler er hentet fra boka «§ 245 belyst ved menneskelige dokumenter» utgitt av Mødrehygienekontorets styre i 1931.

KAMPEN STARTER. 1913—1924

Det ble en kvinne fra borgerskapet som sto fram som arbeiderkvinnenes fremste forkjemper i abortkampen. Det var Katti Anker Møller (1868—1945). Hennes arbeid for å endre abortlovgivningen startet i 1913. Hun var den første i Norge som offentlig gikk inn for abort på sosiale indikasjoner, og framholdt viktigheten av å spre opplysning om prevensjon.

Katti Anker Møller så sin mor bli utslitt av mange fødsler, og hun ble sjokkert over de mange tragediene blant tjenestejenter og fabrikkpiker. I 1913 startet hun kampen for kvinnens rett til å bestemme over sin egen kropp.

Et talleksempel fra 1915: Dette året ble det i Frogner menighet i Oslo — et overklassestrøk på vestkanten av byen — født 15 barn pr. 1000 innbyggere. I de østlige arbeiderstrøkene ble det på samme tid født 32 barn pr. 1000 innbyggere. Borgerskapets kvinner hadde altså skaffet seg en viss innsikt i prevensjonsteknikk, mens kvinnene i arbeiderklassen ble utelukket fra enhver mulighet til å forhindre uønskede svangerskap. Katti Anker Møller gjorde et viktig arbeid med utbredelse av prevensjonsopplysning. Hun oversatte en brosjyre om prevensjonsveiledning til norsk, og inntektene fra salget av denne brosjyra finansierte opprettelsen av det første Mødrehygienekontoret i 1924.

Arbeiderklassens kvinner hadde liten eller ingen mulighet til å komme til orde i abortdebatten. Derfor ble Katti Anker Møller et viktig talerør for deres krav. Arbeiderkvinneforeningene støttet henne fullt ut. Drammen arbeiderkvinneforening tok opp abortspørsmålet i 1918 og krevde lovendring. Siden dette har abortsaken vært oppe på landskvinnemøte i Arbeiderpartiet hvert år.

Jeg er nu begyndt på sjette svangerskapet på 7 år og nu synes jeg virkelig ikke jeg greier mer. Jeg er altid så dårlig under svangerskapet at jeg blir ganske nedbrudt og motløs på alle måter. Jeg har søkt læge og forsøkt både med pulver og dråper men forgjæves, og får bare et ekstra opkast hver gang. Jeg har igunden ikke noget imot at få flere barn forsåvidt, men jeg synes ikke jeg greier det når det blir så tæt. Det er ikke greit at holde hjemmet i orden med så mange små og ingen hjelp. Jeg er ofte nær ved at gi op, ønsker bare jeg kunde få ligge på et rolig sted og hvile. Jeg læste i Norges Kvinder at i Amerika bruktes bedøvende midler under fødsel. Den som kunde få lindring på den måte, har jeg tænkt for det er rædsomme timer for mig, jeg pleier at ligge i 4 timer i svære fødselsmerter og 2 døgn i forveien med mindre smerter. Nogen lægehjælp blir det jo ikke at regne med her på landet, sålænge det er håp om at fødselen kan gå.

Jeg ber dem så pent om å hjelpe mig hvis De kan. Jeg har ikke havt reglenne siden omkring midt i november og er nu ikke over 4 uker på vei. Og her sitter jeg med tre små før, den minste er 10 måneder, og hele sommeren er jeg alene om onnearbeidet da

det er den eneste tid på året som min mand har litt fortjeneste utenom det lite indbringende skoarbeide. Og om kvelden sliter jeg med søm til fremmede for at ha litt til klær til mig og barna. Så kjære hjelp mig denne gangen da jeg ellers ikke ved hvad jeg griper til.

Katti Anker Møller hadde håpet på enhetlig støtte fra kvinnesakskvinnene i den kampen som nå skulle føres for en liberalisering av abortloven — for på sikt å få sjølbestemt abort i Norge. Men det viste seg snart at borgerskapets menn og kvinner sto sammen med kirken som de sterkeste motstanderne av enhver liberalisering. Arbeiderkvinnene hadde altså sin egen organisasjon som sto fram i denne kampen. Men noen *egen* organisering rundt kravet om sjølbestemt abort — det fantes ikke.

Hele det borgerlige samfunn sto samlet og organisert mot enhver liberalisering av abortlovgivningen. Borgerskapets kvinnesakskvinner sto solidarisk med mennene i sin egen klasse mot Katti Anker Møller og de organiserte arbeiderkvinnene. Ingen av de politiske partiene hadde forslag til lov som ga adgang til abort på sine programmer. Katti Anker Møller hadde riktignok oppnådd en bedring i prevensjonsopplysningen — men i abortspørsmålet var motstanden for sterk og enhetlig.

KAMPEN SKJERPER SEG

Etterhvert ble det også flere leger som så hvilke lidelser alle de illegale abortene førte med seg for kvinnene. I 1929 nedsetter Den norske Lægeforening en komite som legger fram innstilling om abortsaka i 1930. Flertallet i komiteen går inn for abort både på medisinske, humanitære og sosiale indikasjoner. De mener også at en legenemnd skal avgjøre kvinnenes abortsøknader. Lege Tove Mohr (datter av Katti Anker Møller) var med i komiteen. Hun gikk inn for sjølbestemt abort, men sluttet seg subsidiært til flertallsforslaget. Den del av komiteens innstilling som gikk på at abort bl.a. skulle kunne innvilges på sosiale indikasjoner ble møtt med de hardeste angrep som hittil var blitt brukt i abortdebatten. Og sammen med kirken var det borgerskapets kvinner og menn som sto for de mest reaksjonære argumentene. Bladet «Norges Kvinder» — en kvinneavis eid av en sjølstendig næringsdrivende kvinne — så på abort som «*en heslig medisinsk forkledning for ny hedenskap*»!

I 1930 holder Lægeforeningen landsmøte, og Tove Mohr og hennes tilhengere blir møtt med hard motstand. Flertallet på landsmøtet mener at beskrivelsene av nøden som følger med de illegale abortene er «*sterkt overdrevet*» — og går imot utvidelse av abortindikasjonene. Møtet blir et nederlag for tilhengerne av sjølbestemt abort.

De reaksjonære og kvinnefiendtlige argumentene var det mange av i abortdebatten dengang som nå. En kvinnelig lege — Louise Isachsen — hevder i 1931 at det er en livslov at barnefødsler skal medføre slitasje for kvinnen. Så hvis kvinnen ikke orker mer kan hun la seg sterilisere. «*Tragedien kan også være av positiv verdi for kvinnen*»!

Har været så mat og elendig en tre ukers tid. Trodde det kom av jeg hadde været med i slåt-ånnen for jeg må hjelpe til ute ved siden av husets stel. Men her en dag blev jeg så syk så jeg måtte tilsengs og da skjønnte jeg det var galt fat med mig. Kan De gi mig råd så jeg kan bli kvit det? Vet det er synd men jeg klarer ikke en fødsel til så like efter den forrige. Synes samtidig det er min pligt også, for jeg ser hjemmet og barna lider av det, for jeg magter ikke alt som det skal. Da jeg havde fået mit andet barn som var stor og kraftig fik jeg en gut ikke året efter. Den gutten har hele tiden været vek og sped, så jeg kan ikke tro det er heldig og få de så tæt. Tro endelig ikke at jeg klager for jeg holder av mand og barn men jeg vilde gjerne De skulde vide grunden til hvorfor jeg så gjerne vilde vente en tid.

FLERE KVINNER MED I KAMPEN

I 1931 kommer også Det frivillige kirkeråds uttalelse om abort. Rådet besto av leger, prester og lærere og var en konservativ bevegelse som oppsto i 30 åra. «*Abortus provocatus må utfra kirkelige grunnsetninger ansees som prinsipielt etisk ustedelig*».

I 1934 fikk Odelstinget oversendt et forslag til egen abortlov fra 4 leger og 4 jurister. Dette forslaget førte til at Regjeringen nedsatte en komite (hvor bl.a. Tove Mohr var med) til revisjon av Straffelovens § 245. Komiteen skulle også legge fram forslag til egen lov om avbrytelse av svangerskap. Ryktene om at det ble arbeidet med en egen abortlov fikk debatten til å skjerpe seg ytterligere. Også kvinneorganisasjonene kom nå etterhvert mer med i denne debatten, og skillet mellom de borgerlige og de progressive kvinnesakskvinnene ble ennå tydeligere enn tidligere. Arbeiderkvinnene var de eneste av aborttilhengerne som var skikkelig organisert. De så også hele tida kampen for sjølbestemt abort i sammenheng med kampen for likestilling i arbeidslivet. De måtte også sloss mot fordommene fra menn i sin egen klasse når det gjaldt retten til de få arbeidsplassene som fantes. Men viktigheten av enhet var rettesnor for kampen dengang som i liknende situasjoner i dag — f.eks. Våler Skurlag.

Det lyktes ikke for aborttilhengerne å skape en egen organisering rundt kravet om sjølbestemt abort. Flere forsøk på samling ble gjort. Kvinnesen Enhetsfront som ble stifta i 1924 fikk bare støtte fra borgerlige kvinner. Likedan gikk det med Oslo Kvinneparti. Og Husmorforbundet og Bondekvinnelaget var begge motstandere av enhver abortreform. Norske Kvinners Nasjonalråd holdt seg såkalt nøytrale, som om det er mulig i en sak av så grunnleggende betydning for kvinnesen frigjøring. Norsk Kvinnesaksforening

derimot var tilhenger av reformer og forkvinna Margarete Bonnevie var en av de mest aktive i abortkampen. Heller ikke nå hadde noen av partiene tatt stilling for sjølbestemt abort på sine programmer.

REAKSJONEN ORGANISERER SEG

Kirken forsto viktigheten av å organisere folk rundt sitt syn. I 1934 sender Norges Kristelige Landslag (med representanter fra meningsråd og prester) ut et opprop til det norske folk som inneholder de mest groteske argumenter mot liberalisering av abortlova.

— «Fosterdrap strider mot kristen moral og menneskelig ansvar.»

— «*Utbredt adgang til abort vil gjøre kvinnen avhengig av mannens trusler.*

— «*Adgangen til lettsindige forbindelser vil øke — det vil føre til ungdommens ødeleggelse og kvinnens nedverdiggelse.*

— «*...det vil senke fødselstallet.*»

Alt sammen er kjente argumenter fra dagens abortdebatt. Men dette oppropet ble spredt over hele Norge, og ved en dør til dør aksjon undertegnet av 200.000 mennesker over 18 år!

Komiteen som arbeidet med revisjon av Straffelovens § 245 leverte sin innstilling i 1935. Komiteen mener at straffetruselen i § 245 bør fjernes, og sier klart at kvinner med penger og forbindelser hele tida har klart seg ut av et uønsket svangerskap. «§ 245 har vært brukt overfor fabrikkpiker, tjenestepiker og hjemmeværende piker i småkårs hjem.» Komiteen konkluderer med at: «...bestående lov virker som en klasselov.» Den tar avstand fra sjølbestemt abort, men går inn for abort på sosiale indikasjoner og for reduksjon av straffesammenheng i § 245 1. ledd. Tove Mohr går som eneste medlem av komiteen inn for å fjerne straff for kvinnen ved illegale abortinngrep.

Arbeiderkvinnenes krav om sjølbestemt abort ble altså ikke innfridd. Likevel er forslaget en klar forbedring i forhold til Straffeloven av 1902, og Arbeiderpartiets kvinneorganisasjoner innstiller på at lovforslaget må bli gjennomført. Men opposisjonen fra borgerlig hold var organisert og sterk. Og Arbeiderpartiet viste at de ikke så på abortspørsmålet som viktig nok til å ta kamp på. Så komiteinnstillingen begynte en endeløs vandring gjennom byråkratiet. Den ble ikke tatt opp til behandling noe sted, og debatten stilnet etterhvert av.

I 1939 — fire år etter at komiteen leverte sin innstilling — ble lovproposisjonen etterlyst på Stortinget. Justisminister Trygve Lie svarer at han ikke har fått noen henvendelse om å fremme proposisjon til lov! Hele saken gjennomgikk nok en runde med forhalingstaktikk. Nå ble innstillingen sendt til Straffelovkomiteen til utredning. Og samtidig skulle man sammenligne den med de nye abortlover som på denne tida var under utredning i Sverige og Danmark. Men så kom krigen og behandlingen av komiteinnstillingen fra 1935 ble avbrutt.

Denne fase av abortkampen viser kirkens sterke kamp og organisering rundt sitt reaksjonære abortsyn. Tilhengerne var ikke enhetlig organisert selv om arbeiderkvinnene kjempet bra både innenfor og utenfor sitt parti. Arbeiderpartiet fikk da også etterhvert en mer liberal holdning til abortspørsmålet. Men da de kom i regjeringssposisjon, la de seg flate for den kvinnefiendtlige og religiøse abortmotstanden.

Kirken hadde stor makt — også over Det norske Arbeiderparti!

HVA SKJER ETTER KRIGEN?

I 1945 ble Kvinnernes Samordningsnemnd stifta. Nemnda skulle være såkalt tverrpolitisk og besto av partienes kvinneorganisasjoner, LO-kvinner fra 16 forbund og endel kvinneorganisasjoner. Arbeiderkvinnene ville at nemnda skulle realitetsbehandle abortspørsmålet. De borgerlige kvinnesakskvinnene avviser et slikt krav fullstendig. Kvinnernes Samordningsnemnd sprekker på abortspørsmålet i 1950.

Kvinnene i Arbeiderpartiet kjemper hardt for å få opp abortsaka igjen etter krigen, men partiet prioriterer fremdeles ikke spørsmålet som viktig. Norsk Kvinnesaksforening henstiller også til Regjeringen å ta saka opp på nytt.

Arbeiderkvinnernes Landsmøte 1950 vedtar en resolusjon der de ber Straffelovrådet arbeide videre med innstillingen fra 1935. Dette blir gjort — og Straffelovrådet leverte *sin* innstilling i 1956. Over 20 år var nå gått siden den første lovinnstillinga forelå.

Kvinnekampen sto svakt i 50 åra og organisert arbeid lå nede. Derfor ble det ikke gjort grundige forsøk fra aborttilhengernes side på å bedre lovforslaget fra Straffelovrådet i høringsuttalelsene. Men de reaksjonære kreftene både fra kirken og partiene var svært flittige til å påpeke hvilken «*utglidning*» det ville føre til hvis abort nå skulle kunne innvilges på sosiale indikasjoner. På grunn av dette presset ble det endelige lovforslaget enda mer restriktivt enn det som Straffelovrådet la opp til.

DEN «GAMLE» ABORTLOVA

11. november 1960 vedtar da endelig Stortinget «*Lov om svangerskapsavbrott i visse høve*». Lova ga adgang til abort når kvinnens liv sto i fare. Videre skulle det tas hensyn til levkår og andre (!) omstendigheter som kunne gi kvinnen fysisk eller psykiske helseknekk. Her åpnes det altså for innvilgelse på sosiale indikasjoner. En nemnd skal avgjøre om indikasjonene er «*alvorlige*» nok. Samtidig blir Straffelovens § 245 endret til å sette maksimal straff på 1 år for kvinnen ved avbrytelse av svangerskap illegalt. Og paragrafen får følgende tilføyelse: «*Straffen kan falle bort når kvinnen har handlet i sterkt opprevet sinnstilstand eller når andre særdeles formildende omstendigheter foreligger.*»

Det gikk over 3 år fra denne abortlova ble vedtatt til den ble satt i kraft. Først i februar 1964 skjedde det. Grunnen var at myndighetene hadde forpliktet seg til å bygge ut det sosiale hjelpeapparatet slik at kvinner kunne ha skikkelig alternativer til det å søke abort. Men disse forpliktelsene ble aldri innfridd. Hjelpeapparatet ble overhodet ikke utbygget, så lova kunne like gjerne blitt iverksatt straks etter vedtaket i 1960.

HVA FØRTE 1960-LOVA TIL?

Det er praktiseringa av denne lova de fleste av oss kjenner til enten fra egen

erfaring eller gjennom andres. Vi skal her bare trekke fram noen eksempler på den grove forskjellsbehandling lova førte til både sosialt, geografisk og økonomisk. Geografisk varierte innvilgelsesprosenten fra 79,1% i Finnmark til 94,7% i Oslo — som hele tida har hatt de mest liberale nemndene. Dette var i 1972. I 1970 innvilget den strengeste nemnda i Oslo bare 54,8% av abortsøknadene, mens den mest liberale nemnda innvilget hele 98,5%! Behandlinga av abortsøknadene var altså fullstendig opp til den enkelte overleges moralske og politiske syn. Et grovt eksempel på hvor sterkt dette overlegeveldet fungerer: Ved en nemnd i Oslo gjorde innvilgelsesprosenten et sprang fra 68% og opp til nesten hundre fra en dag til en annen. Hva hadde skjedd? Jo, nemnda hadde fått ny overlege!

Et fellestrekk går imidlertid igjen når det gjelder avslagene på søknader om abort. Det er de yngste kvinnene med dårligst økonomi og lavest utdanning som blir tvunget til å føde sine barn. Lova var altså nok et angrep på dem som fra før av var dårligst stilt i samfunnet. Lova var en klasselov.

Vi skal huske en ting: Lova satte straff på opptil 1 år for kvinner som tok illegale aborter. På tross av denne straffetrusselen vet vi at over 40% av de kvinner som fikk avslag på ankesøknadene sine aldri fødte det barnet de gikk gravid med. Hva skjedde med dem? Jo, denne lova med sin dypt urettferdige praksis tvang dem ut i en situasjon der illegal abort var den eneste mulige løsning. Aborter som ble utført under helsemessig uforsvarlige forhold med stor fare for komplikasjoner, kanskje langt fra kvinnens eget hjemsted og ofte til store pengesummer. Slik fungerer en klasselov!

ARBEIDERPARTIETS LANDSMØTE 1969

Kvinnene i Arbeiderpartiet hadde abortsaka oppe på landsmøter både før og etter lovvedtaket i 1960. De holdt også kontakt med søsterorganisasjonene i de andre nordiske landene, for både i Sverige og Danmark var lov om sjølbestemt abort under utredning på denne tida. På landskvinnekonferansen i 1969 ble abortsaka reist igjen. Stemninga gikk i retning av å få programfesta sjølbestemt abort. Men ut fra argumentet om at et slikt forslag ikke ville få befolkningas støtte (!), samlet flertallet seg om et forslag som gikk inn for sjølbestemt abort for kvinner under 18 år, over 40 år eller med fler enn 3 barn. Heldigvis var ikke alle kvinner i partiet fornøyd med dette!

På Arbeiderpartiets landsmøte samme år (1969) fremmet en kvinne fra et partilag i Oslo benkeforslag om at partiet skulle programfeste sjølbestemt abort. Etter to avstemninger fikk forslaget flertall og ble vedtatt programfesta i DNA's valgprogram. «...ny lov som gir kvinner som ønsker det rett til svangerskapsavbrytelse.»

1. desember 1969 nedsatte DNA et utvalg som skal vurdere abortspørsmålet i familiepolitisk sammenheng. Dette arbeidet resulterte i innstillinga «Trygghet for mor og barn» som kom i april 1973. Det er denne innstillinga regjeringas Familiemelding er bygget på. Også SF og NKP programfesta sjølbestemt abort i 1969.

Slik var altså situasjonen ved inngangen til 70 åra da den nye kvinnebevegelsen begynte å vokse fram.

SELVBESTEMT ABORT - EN KVINNERETT

B.Grünfeld/Nyfeministenes
& Kvinnefrontens abortgruppe

FRI

ABORT

EN
KVINNERETTIGHET

KVINNEFRONTEN OG ABORTSAKA

Helt fra Kvinnefronten ble dannet i 1972 har sjølbestemt abort vært et av hovedkrava våre. Kvinnefrontmedlemmer arbeidet helt fra starten av i abort-grupper sammen med nyfeminister og uorganiserte aborttilhengere. Med løpesedler, stands og aksjoner prøvde vi å samle flest mulig kvinner bak kravet om en rettferdig abortlov. Men noen egen organisering rundt kravet om sjølbestemt abort — det hadde vi fremdeles ikke.

STORTINGSVALGET 1973

Dette året gikk DNA, SV og Rød Valgallianse til valg på sjølbestemt abort. DNA og SV som ble representert på Stortinget etter valget, uttrykte både skriftlig og muntlig at kravet om sjølbestemt abort var en av de viktigste sakene og sloss for i valgkampen.

SV hadde ved dannelsen sommeren 1973 også programfesta sjølbestemt abort. Men da Otto Hauglin (AIK) ble foreslått nominert på SV's Østfoldliste, krevde han reservasjonsrett av religiøse og samvittighetsmessige grunner. Og SV's ledelse ga ham det!

Over 1/4 av de som avga stemme ved Stortingsvalget 1973 mente abortspørsmålet var helt vesentlig for hvilket parti de skulle stemme på. Når vi samtidig vet (Gallup) at 47% av Norges stemmeberettigete befolkning var for sjølbestemt abort høsten 1973, er det klart at både SV og DNA trakk til seg kvinnelige velgere siden partiene hadde forpliktet seg til å skaffe oss en lov om sjølbestemt abort. Men en slik lov fikk vi ikke! Reservasjonsretten til SV-representanten Hauglin satte en stopper for det. Viktigere var ikke abortsaka for partiene SV og DNA! Sviket av kynnkravet var et faktum!

FAMILIEMELDINGA

DNA fortsatte sin utsettelseslinje i abortsaka. Både høsten -73 og en god del av våren -74 gikk uten at løftet om å legge fram regjeringas syn på abortspørsmålet i en melding til Stortinget ble holdt. Endelig — 5.april 1974 kom Stortingsmelding nr. 51 om barnefamiliens levevilkår. Kvinnefronten gikk med en gang imot at abortspørsmålet skulle behandles sammen med en rekke forskjellige familiepolitiske spørsmål. Vi krevde abortdelen av meldinga skilt ut som egen sak, og at proposisjon til lov om sjølbestemt abort skulle fremmes straks. Hvordan selve abortkampen ble ført i denne perioden både fra motstandenes og tilhengers side skal vi ta opp i egne avsnitt. Det som nå videre skjedde på Stortinget var at Sosialkomiteen fikk Familiemeldinga til behandling. Sosialkomiteens innstilling forelå 10.oktober 1974. Flertallet i komiteen (SV og DNAs representanter) gikk inn for forslag til lov om sjølbestemt abort.

Så skulle da Stortinget gi sin mening i saka. Det skjedde 31.oktober 1974, en dato mange kvinner i dette landet vil huske lenge! Debatten varte til over klokka 2 om natta, og endte med nederlag for tilhengerne av sjølbestemt abort.

I over 60 år hadde kampen for en rettferdig abortlov vært ført av kvinner i dette landet. Og nå falt lovforslaget med 1 — en stemme! SV's Otto Hauglin prioriterte sin egen samvittighet over kravet fra flertallet av kvinner i fruktbar alder og stemte imot regjeringas forslag. Dette ga de borgerlige et flertall på 78 stemmer mot 77 stemmer for.

Slik endte den runden av kampen!

KOMPROMISSLOVA

Etter at regjeringas prinsipper for ny abortlov ble nedstemt, kom det et nytt utkast til lov om svangerskapsavbrudd 9.januar 1975. Utkastet var et forsøk på å tekkes en del av de argumentene som abortmotstanderne hadde kjørt fram i stortingsdebatten. Lovforslaget ble sendt ut til høring. Som den eneste av kvinneorganisasjonene gikk Kvinnefronten skarpt ut mot kompromisslova — som forøvrig absolutt ikke var noe kompromiss, men en lov vi mente ville føre til forverring av forholdene for de abortsøkende kvinnene. Det har den da også gjort.

Kjerna i denne forverringa er § 14 i lova som gir samvittighetsfrihet til helsepersonellet. Det vil si at leger og sjukepleiere med lova i ryggen kan nekte å utføre eller assistere ved abortinngrep. Staten gjør ikke annet enn å motta meldingene fra «samvittighetsnekte» — ingen tiltak blir satt i verk for å rette opp situasjonen for de kvinnene som rammes. Resultatet blir at mange kvinner må foreta lange reiser for å få utført abort. Flere steder har leger til og med nektet å sitte i nemnd, noe det overhodet ikke er dekning for i lova. Lova har også ført med seg at saksgangen ved abortsøknader og ankebehandling er blitt mer byråkratisk. Antallet langtkomne graviditeter øker. Flere og flere kvinner må reise ut av Norge for å få utført abort. Klasselova virker værre enn noen sinne. Og denne lova var det altså de fleste kvinneorganisasjonene så på som en klar forbedring og et skritt i riktig retning!

MOTSTANDERNE SAMLER SEG IGJEN

Gjennom hele abortkampens historie har vi sett at de kvinnefiendtlige kreftene med kirken i spissen har forstått hvor viktig det er å stå samlet i kampen. Så da den nye stortingsperioden startet i 1973 manet reaksjonen igjen til fornyet kamp «*mot umoral og fosterdrap — mot selvbestemt abort.*» Biskop Per Lønning sto fram som en av de mest aktive. Han mener presset for å få en ny abortlov bunner i «*...vårt samfunns overflatiske holdning til kjærligheten mellom to mennesker og i kravet om økt levestandard og forbrukermentalitet.*» (Folkemøte, Ski sept.74) Lønning går senere fra sin stilling som biskop i protest mot det han ser på som en liberalisering av abortlovgivningen. Men ikke bare biskoper øver press. Legene, som også tradisjonelt har spilt en reaksjonær rolle i abortsaka, samler seg. Våren 1973 innleverer 1027 leger en erklæring til Sosialkomiteen der de hevder at «*selvbestemt abort ikke representerer noen rasjonell (!) eller humanitær løsning på abortspørsmålet.*» Hva ligger bak dette? Jo, forsvar av legestandens prestisje — hør bare: «*Vi mener at den største sikkerhet både for kvinnen og fosteret ligger i at den endelige avgjørelsen og svaret legges på en mest mulig objektiv instans, nemlig en abortnemnd bestående av medlemmer oppnevnt i kraft av sin faglige kompetanse og menneskelige medfølelse!*»

De reaksjonære kreftene tar i bruk de mest groteske metoder i innspurten av abortkampen før behandlingen av Familiemeldinga i Stortinget. Lærere viser fram fostre til elever i skoletimene og forteller skrekkehistorier om hvordan fostrene skriker når kvinner aborterer. Kvinner som står på abortstands blir skjelt ut for horer og mordersker.

**„JEG HAR SELV HØRT
LYDER FRA FOSTERET“** ^{VG} _{27/7-74}

I mai 1974 tar redaktører av den kristne avisa «Vårt Land» initiativ til et møte mellom representantener for forskjellige kristne organisasjoner. Resultatet av møtet blir dannelsen av «Folkeaksjonen mot selvbestemt abort.» Plattformen til aksjonen blir offentliggjort 28.mai 1974. Og Folkeaksjonen gjør noe så uansvarlig som å kjøre ut i abortkampen *uten* å ta stilling til prevensjonsspørsmålet! Begrunnelse? Abortmotstanden må ikke splittes!

Folkeaksjonen hadde et stort apparat til å føre kampen. Det ble dannet lokale aksjonskomiteer over hele landet bl.a. med utgangspunkt i Kristelig Folkepartis organisasjon og velgergrunnlag. Avisa Aftenposten gikk redaksjonelt mot sjølbestemt abort og trykka i hovedsak innlegg som støttet dette synet. Både i radio og fjernsyn fikk abortmotstanderne for det meste boltre seg fritt. Bare *en* eneste gang under hele abortkampen fikk en representant fra Kvinneaksjonen for sjølbestemt abort komme til orde i fjernsynet! Hele den kristne pressa kjørte fram med redselshistorier og kvinneforakt. Dette velsmurte apparatet resulterte i 610.000 underskrifter mot sjølbestemt abort. Underskriftene ble lagt fram for Stortinget ved åpningen av abortbehandlinga der.

Hva hadde så tilhengerne av kravet om sjølbestemt abort å stille opp mot slik organisering og slik argumentasjon?

Dagbl. 10/7-74

Kvinner samler seg om selvbestemt abort

Kvinnegruppens Abortutvalg er konstituert

KVINNENE SAMLER SEG

Situasjonen var altså nå slik at DNA og SV hadde lovet oss en lov om sjølbestemt abort. Men løfter alene hjelper ikke stort — vi måtte vise at vi var mange bak kravet om en slik lov. For nå *vilde* vi ha denne lova! Sommeren 1974 tok Kvinnefronten initiativ til å gå sammen med de andre kvinneorganisasjonene i «Kvinneaksjonen for sjølbestemt abort». Foruten Kvinnefronten ble Nyfeministene, Kvinneforbundet og Norsk Kvinnesaksforening med i aksjonen.

Det første aksjonen gikk i gang med var å få spredd grundig informasjon om hva abortspørsmålet nå egentlig dreiet seg om. For dette var nemlig ikke en kamp for eller mot abort. Muligheten til å få innvilget aborter hadde vi jo allerede lovfesta her i landet. Nå gjaldt det kampen om hvem som skulle ta avgjørelsen — en legemnd eller kvinnen sjøl. Kvinneaksjonen arbeidet bra fram til avstemninga i Stortinget 31.oktober 1974. Den ga ut brosjyra «Hva betyr sjølbestemt abort?» for om mulig å demme opp for motstandernes hetspropaganda. Videre arrangerte aksjonen konfrontasjonsmøter med motaksjonen, drev regelmessig standsvirksomhet med spredning av heftet og løpesedler og samlet inn underskrifter. 29.oktober 1974 var det felles aksjonsdag over hele landet med torgmøter og demonstrasjoner. I Oslo gikk nesten 6.000 mennesker i tog til støtte for kravet om sjølbestemt abort.

Nyfeministene brøt ut av Kvinneaksjonen på denne tida i protest mot parolene som de mente konsentrerte seg for sterkt om den sosiale uretten ved abortlova. De ville sette paroler som «Makt over reproduksjonen» og «Full råderett over egen kropp» i sentrum for kampen.

Avstemninga i Stortinget 31.oktober endte altså med nederlag for kravet vårt. Og nå kom de politiske motsigelsene mellom kvinneorganisasjonene klart fram. Kvinnefronten sto fast på at Kvinneaksjonen skulle være partipolitisk uavhengig og stå fritt til å kritisere alle de partier som stilte seg i veien for gjennomføringa av kravet om sjølbestemt abort. Men de andre organisasjonene nekta å godta paroler som retta seg mot SVs svik av kravet ved å gi Hauglin reservasjonsrett. Derfor lå Kvinneaksjonens eksterne virksomhet helt nede etter oktober. Kvinnefronten drev arbeidet videre gjennom sin egen organisasjon. Vi var jo de eneste som hadde et aktivt grunnplan som kunne spre politikken. Jenter over hele landet jobbet med stands og informasjonsvirksomhet. Kravet til SV og DNA sto fast. Vi krevde at de innfridde sine valgløfter — vi krevde lov om sjølbestemt abort NÅ.

Etter at det nye lovforslaget kom i januar 1975, ble kampen mellom de to kvinnepolitiske linjene i Kvinneaksjonen ennå skarper. Kvinnefronten gikk i sin høringsuttalelse imot lovforslaget, påpekte den forverringa lova ville føre til for flertallet av kvinnene og sto fast på kravet til partiene. De andre kvinneorganisasjonene betraktet «kompromisslova» som et skritt i riktig retning — og så på lova som forbedring for kvinnene.

Liberalisert abortlov skritt på veien til selvbestemt abort

**Demonstrasjonsforslag tjener
bare snevre politiske interesser**

Selvbestemt abort ikke mulig i dag

Men den nye loven en forbedring

ÅPENT MØTE OM ABORT

FOLKETS HUS STORE SAL,
ONSDAG 26/2 I.L. 19.00

«Spørretime» der stortingsrepresentanter fra Oslo og
Akershus svarer på spørsmål fra salen.

DEBATT

Entré kr. 3,—.

Arr.: Kvinneaksjonen for selvbestemt abort.

I februar 1975 arrangerte Kvinneaksjonen åpne høringsmøter med politikere om det nye lovforslaget. Blant kvinneorganisasjonene i Kvinneaksjonen sto altså Kvinnefronten alene på sin analyse av lova. Men på høringsmøtet i Oslo gikk flere leger fra Sosialistiske Legers Forening inn på det samme synet og påviste punkt for punkt hvilken forverring lova ville bety. Kampen mot de politikerne som vi hadde trodd støttet kravet vårt ble hard. På høringsmøtet i Oslo kjørte både Finn Gustavsen og Torild Skard ut mot Kvinnefronten og ba oss slutte å føre en demonstrasjonspolitikk overfor Stortinget. Sjelden er det blitt klarere at partiet i abortsaka satte Stortingets prestisje over kvinnekravet!

Hetsen mot Kvinnefronten ble trappet opp. «Kvinnefronten splitter abortkampen» het det til stadighet i pressa på denne tida. Og Kvinneaksjonen var handlingslammet. Ingen utadrettet virksomhet, bare interne diskusjoner. Slik kunne det ikke fortsette. I mai 1975 foreslo Kvinnefronten å oppløse Kvinneaksjonen. Tilhengerne av sjølbestemt abort kunne umulig være tjent med en organisasjon som var så lammet av partipolitisk lojalitet at den ikke kunne gå ut å kjempe mot dem som nettopp hadde sabotert kravet vårt i Stortinget. Og klarere enn før så Kvinnefronten viktigheten av prinsippet om partipolitisk uavhengig organisering.

Innfri Valgløftene – Kvinnefronten på Universitetet har punktdemonstrasjon i Karl Johansgt.

(Foto: Fotogruppe 72)

Kvinnefrontjentene førte kampen videre. Vi demonstrerte og overrakte protester både på SV og DNA landsmøtet våren 1975, og krevde at valgløftene skulle innfris. Og da den nye abortloven ble vedtatt i slutten av mai 1975 arrangerte vi punktdemonstrasjoner flere steder i landet. Kvinnefrontens sommerleire oppsummerte erfaringene fra abortkampen på seminarer og diskuterte retningslinjene for det videre arbeidet.

LÆRDOMMER FRA KAMPEN

Initiativet til å samle kvinner i en egen organisasjon for kravet om sjølbestemt abort, det var en god ting. Men den riktige metoden for å gjøre dette var ikke å samle ledelsen i de forskjellige kvinneorganisasjonene i en aksjon! For det var jo ikke alle de kvinnene som ville være med å sloss for sjølbestemt abort som vi klarte å organisere. Det hele ble en aksjon med ledelsen på toppen men ikke noe grunnplan. Flesteparten av aborttilhengerne ble aldri aktivisert til kamp for kravet.

Videre kan vi oppsummere at det var naivt å tro at «Sjølbestemt abort NÅ» var grundig nok utgangspunkt for arbeidet. Vi skulle hatt enkle og klare krav skikkelig utarbeidet i en plattform som alle måtte tilslutte seg og forplikte seg til å jobbe aktivt for helt til kravet vårt var innfridd. For i 1974 så vi at når SV lot Hauglin stemme nei til lova — da var det bare Kvinnefronten som sto på at vi ville ha kravet innfridd NÅ og ikke med tid og stunder når det måtte passe politikerne.

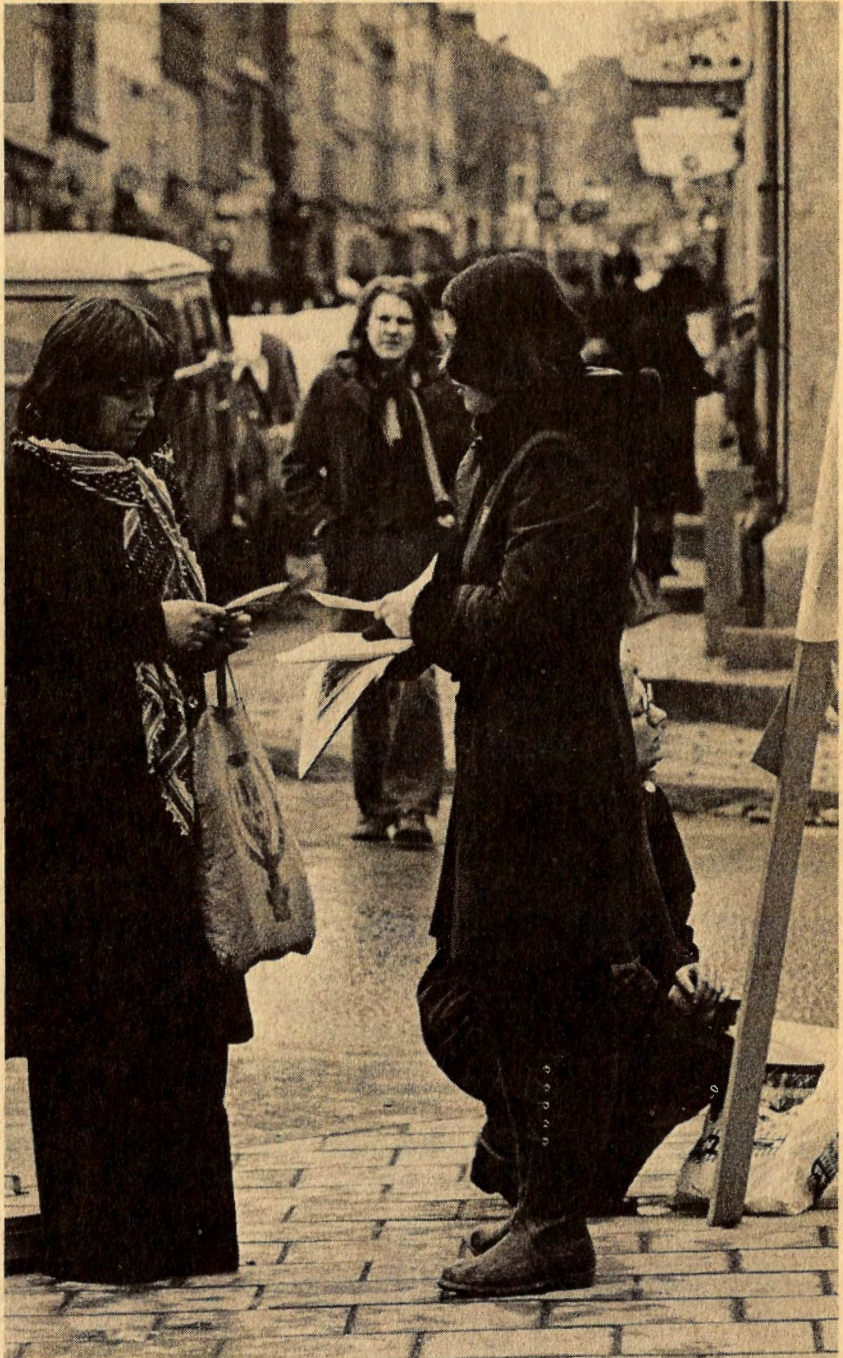
Vi vet også at en abortaksjon — den må være *virkelig* parti-politisk uavhengig. Vi må stå fritt — ja forplikte oss til å kjempe mot alle som saboterer kravet vårt. Enten det nå måtte være Folkeaksjon, kirke, partier eller stortingsrepresentanter.

Men det aller viktigste: Vi må ha et skikkelig organisasjonsapparat! La oss lære av Motaksjonens lokale aksjonskomiteer. Kun med et slikt velutbygget apparat kan vi klare å organisere f.eks. en underskriftsaksjon som kan fange opp titusenvise av aborttilhengere over hele landet.

For vi vet:

- at abortkampen har hele tida vært en klassekamp. Ikke bare i 1920, 1930 og 1940, men også nå i 1976!
- Og for å vinne seier for den riktige sida i denne kampen må vi anvende det som gjennom historia har vært arbeiderklassen og arbeiderkvinnenes sterkeste våpen — god organisering.

Og med god organisering, grundig arbeid, entusiastiske kvinnefrontere og bred mobilisering skal vi samle kvinnene til kamp for gjennomføringa av sjølbestemt abort i Norge NÅ!

Kilder:

- Berthold Grünfeld
«Legal abort i Norge»
Universitetsforlaget 1973
- Berthold Grünfeld/Nyfeministenes
& Kvinnefrontens abortgrupe
«Selvbestemt abort — en kvinneverett»
Pax Forlag 1973
- Tove Mohr
«Katti Anker Møller — en banebryter»
Tiden Norsk Forlag 1969
- Katti Anker Møller
«Moderskapets frigjørelse»
Tiden Norsk Forlag 1974
- Elise Kloumann Bekken/Hans Olav Tungesvik
«Velferd for ufødte»
Luther Forlag 1974
- Sosialistiske legers Forenings klinikk
for seksuell opplysning
«Abort eller prevensjon»
Gyldendal Forlag 1975
- Anna Caspari Agerholt
«Den norske kvinnebevegelsens historie»
Gyldendal Forlag 1973
- «Reis kampen blant arbeiderkvinnene»
Oktober Forlag 1975
- Turid Sæbø og Signe Årsvoll
«Abort som politisk stridsspørsmål i Norge»
Hovedoppgave på sosiallinja ved Norges Kommunal og
Sosialskole 1975
- «Lov om svangerskapsavbrott i visse høve» Av 11. nov. 1960
- «Lov om svangerskapsavbrudd med forskrifter og veiledning»
13. juni 1975

Løftet som forsvant

Tekst og melodi er skrevet av Amtmannens Døtre i fullt raseri etter et program i kveldsforum om fri abort høsten 74.

Vårt krav om selv-bestemt a-bort ble av-vist nå i
 høst. Med en li-be-ra-li-se-ring syn-es
 sa-ken va-re løst. Det si-es man-ge
 sto-re ord av mot-ak-sjonens menn.
 Selv om vi har hørt dem før her
 kom-mer de ig-jen som nek-ter selv-be
 stemt a-vort. (Nå!)
 Siste-vers

Vårt krav om selvbestemt abort ble avvist nå i høst,
 med en liberalisering synes saken være løst.
 Det sies mange store ord av motaksjonens menn,
 Selv om vi har hørt det før, her kommer de igjen
 som nekter
SELVBESTEMT ABORT

Tungesvik han tenker kun på kvinnen hør hans ord
om kvinnens plass i livet, om et kall, hun skal bli mor.
Mens hun går gravid kan hun ikke tenke klart.
Da er hun lett påvirkelig litt dum og kanskje sart
og vil ha

SELVBESTEMT ABORT

I legemnda sitter de som avgjør kvinnens liv,
men for henne finnes ikke mer enn et alternativ.
For nemnda blir kvinnen kun et navn i en sak,
men sammen med oss finnes mange leger som står bak
vårt krav om

SELVBESTEMT ABORT

Kirkens høye herrer har sin egen moral,
for dem er dagens lovgivning altfor liberal.
Messes: Abortus provocatus er moralsk forkastelig
Kun når kvinnens liv er i fare, kan vi abortus gi.
Er kvinnen dum og synder, må hun selv for dette svi.

Om fosterets rettsvern de snakket så søtt,
men de samme folk gir blaffen straks ungene er født.

Vi krever

SELVBESTEMT ABORT

I storting og i folket er det flertall for vårt krav.
Regjeringen vil egentlig slett ikke bøye av.
Så logisk og rettferdig er vårt demokrati,
at saken ble stemt ned, hør vårt stortingsparti
vi krever

SELVBESTEMT ABORT

Det de nå vil gi oss er et såkalt kompromiss.
Legemnder skal beholdes — for enhver pris.
De som rammes hardest blir de samme uansett.
Det vil vi ikke godta, vi vil kjempe for vår rett.
Vi krever

SELVBESTEMT ABORT

SELVBESTEMT ABORT

Syngespill om abort

Dette syngespillet er skrevet av ei gruppe kvinnefronter i Østfold. Vi har bare med notene til en av melodiene, for vi regner med at de andre er kjent.

Handwritten musical notation for a song. It consists of four staves of music in treble clef with a common time signature (C). The melody is written on the first staff, and the accompaniment is written on the second, third, and fourth staves. Chords are indicated by letters above the notes: Am, F7, Am, F, C, Am, E7, Am, F, E, Am.

Scene 1: To kvinner som søker om abort og to leger.

Kvinne 1: Jeg blir seksten år i juni,
og jeg syntes at livet gikk bra
ble full og gravid på en fredag
nå trygler jeg dem om et ja.

Lege 1, melodi: Yesterday

Tenk deg om,
var det riktig av deg at du kom
for å fjerne dette fostre som
kan gi deg alt du drømmer om.

Kvinne 2, melodi som vers 1:

Nå er jeg gravid igjen,
har tre døtre og en sønn.
Vi er slitne og penga er knappe,
abortnemnd hør min bønn.

Lege 2, melodi: Yesterday

Sitt ned og hør,
du som har så mange barn fra før
tenk nå grundig etter hva du gjør.
Det er et lite barn som dør.

Begge legene sammen, Yesterday videre:

Vi kan selvsagt gi dere begge konsesjon,
men for dere blir det evig depresjon.
nynning
Det er et lite barn som dør.

Scene 2: På sjukehus i sør-Norge. En kvinne og to sjukehusleger.

Kvinne 3, melodi som vers 1:

Jeg bor i det vestlige Norge,
er ugift og seks uker på vei.
Jeg blir utstøtt av alle i bygda
hvis abortnemnda svarer nei.

Legene, melodi: Her på viseloftet

Her på sykehuset,
her står vi støtt som fjell.
Her er det selvbestemt abort,
for vi bestemmer selv.

Her på sykehuset
er alle leger med,
og nekter å operere,
vår gud forbyr oss det.

Scene 3: borgere toger inn på tom scene og synger:

Borgere, melodi: Katta vår.

Vi har makt i Norges land,
det er vi som rår.
Stortingsmenn og abortnemnd
følger ordren vår.
Liberale,
kan vi være,
når det passer,
bare vi bestemmer hvilken vei det går.

Og kvinners krav om fri abort,
tar vi avstand fra.
Hvis mobben skal bestemme selv,
går det aldri bra.
Regulere,
antall fødsler,
er nødvendig,
så får vi akkurat så mange folk vi vil ha.

For noen skaper merverdi
i vår industri,
andre trengs til død og drap
i infanteri.
Arbeidere
og soldater
er nødvendige
brikker i vårt profittmakeri.

Scene 4, de tre abortsøkende kvinnene sammen. 2. vers i Vi protesterer, tekst Sigurd Evensmo, melodi Kurt Weil, laget til Rød Revy 1937 og to vers laget i dag.

3 kvinner: Abortus provocatus,
den saken ble vel snudd.
Den druknet i et skvalder om
befolkningsoverskudd.
Er det soldater
som vi også tenker på,
mens nød og trengsler
svinner i det blå?

De bød oss legemnder,
med liberal profil,
De sa at nå er målet nådd
i beste Stortingsstil.
Så nå blir kvinner
proppa full av fagre ord,
tenk for en lykke
det er å bli mor.

Et mål i denne saken
er at man må forstå.
At kvinnen vil bestemme selv
når hun barn skal få.
Det 60.års gamle krav
om rett til selvbestemt abort
står vi på fortsatt
det er målet vårt.

Kvinnefronten, Uranienborgveien 11, Oslo 3.

Pris: kr. 10,—